

Dee ryska väpnade styrkorna

En koloss på larv- eller lerbötar?

av *Jörgen Elfving*

Résumé

The Russian invasion of Ukraine revealed a number of Russian shortcomings. This ran counter to the official picture and Western analysts' view of the Russian armed forces as well trained, well equipped and highly capable. The shortcomings included among other things leadership, command and control, coordination respectively logistics. These can be seen as symptoms of system errors, among them the formation of new units, manning procedures, potential for mobilization, the operational-strategic exercises, battalion combat groups and time spent on other activities than training. To this can also be added leadership, characterized by a Soviet heritage, and corruption which besides the civilian society also permeates the armed forces. Some of these errors seem to be a result of conscious decisions emanating from the Russian view on the kind of conflicts Russia might be involved in – armed conflicts, local or regional war – but not a large-scale war. Whether the system errors will be remedied post-Ukraine remains to be seen and in such a case initiated by the political leadership and replacing the present minister of defense and chief of the general staff.

ÄR DE RYSKA väpnade styrkorna en koloss på lerbötar? Onekligen en provokativ fråga, men inte helt obefogad. Inte minst mot bakgrund av den bild som angreppet på Ukraina gett vilket gjort att tidigare bedömningar av deras förmåga kommit på skam, liksom att den officiella bilden och vissa västliga experters bedömningar har krackelerat. Möjligen var det också hur de ryska styrkornas förmåga bedömdes som låg bakom vad CIA redovisade för Vita Huset när angreppet på Ukraina inleddes:

When Putin invaded in February, U.S. intelligence officials told the White House that Russia would win in a matter of days by quickly overwhelming the Ukrainian army,

according to current and former U.S. intelligence officials.¹

Men de ryska förbandens mediokra agerande i Ukraina har förvånat många bedömare mot bakgrund av den reformering som skett av de ryska väpnade styrkorna sedan 2008.

Denna syftade till att öka deras förmåga och kan sägas omfatta två skeden. 2008–2012 under den dåvarande försvarsministern, Anatolij Serdjukov, och generalstabschef, Nikolai Makarov, respektive 2012–2020 under deras efterföljare, Sergej Sjojgu och Valerij Gerasimov. Det första skedet nämns knappt idag och de ryska väpnade styrkornas ”framgångsrika” förmågeutveckling tillskrivs i första hand de två sistnämnda personerna.

En reformering som *The New York Times* sammanfattar som:

But the reformers fell short of achieving greater flexibility, which requires giving decision-making power to commanders in the field. That ran up against deep-seated cultural norms, particularly a penchant for rigid, hierarchical command structure and a callousness about soldiers' casualties that some say is a legacy of Soviet times.²

Sett till vad de ryska förbanden presterat i Ukraina har uppenbarligen den ryska militära förmågan missbedömts och övervärderats. Bl a genom ett okritiskt anammande av den officiella bild som getts från rysk sida av att ställda mål uppfylls, och t o m överuppfylls, förbanden tillförts modern materiel i en strid ström och blivit mer välövade o s v. Något som bl a kan exemplifieras av vad chefen för fjärrflyget uppgav i en intervju för *Nezavisimaja Gazeta* om att fjärrflygets plan för utbildning 2021 hade uppfyllts till 100 procent.³ Och i december 2021 redovisades att de väpnade styrkorna löst samtliga för året ställda uppgifter samt att stridsförmågan ökat med 12,8 procent.⁴ Vad som också bidragit till bilden av de ryska väpnade styrkornas förmåga har varit annekteringen av Krim 2014 och den ryska operationen i Syrien sedan 2015.

Men både Krim och Syrien skiljer sig från angreppet på Ukraina i ett par väsentliga avseenden, geografiskt avgränsade operationer jämte avsaknad av eller okvalificerat motstånd. Att detta sedan februari 2022 inte är fallet synes också ha insetts och där det i en rysk artikel sägs,

Under den särskilda militära operationen i Ukraina skiljer sig striderna i grunden från de som de sovjetiska och ryska arméerna har fört under de senaste decennierna. Ryska förband står emot en stor reguljär armé, som har alla typer av konventionella

vapen, och frontlinjen sträcker sig ungefär tusen kilometer.⁵

I samband med angreppet på Ukraina konstaterades tidigt de ryska styrkornas tillkortakommanden, bl a:⁶

- Planeringen av operationen byggde på felaktiga premisser.
- Brister i ledning och ledarskap.
- Avsaknad av luftherravälde.
- Brister i samordning.
- Bristande underhållstjänst.
- Andå och moral i de ryska förbanden.

Ovanstående är egentligen symptom på faktorer som "flugit under radarn" och bidragit till att de ryska väpnade styrkornas förmåga överskattats. Faktorer som ej uppmärksammas, eller uppmärksammas i begränsad utsträckning, och påverkar förmågan i negativ riktning eller inte är förmågehöjande vilka kan beskrivas som systemfel:

- Ledarskap.
- Korruption och kriminalitet.
- Organisationsutveckling, nyuppsättning av förband.
- Förbandsomsättning, ettårig värnplikt och rotation av de värnpliktiga två gånger per år.
- Mobiliseringspotential.
- De operativa strategiska övningarna.
- Bataljonsstridsgrupper.
- Tidstjuvar, tid ägnas åt sådant som inte är förmågehöjande.

Ovanstående faktorer bör fortsättningsvis beaktas vid bedömningen av de ryska väpnade styrkorna. Inte minst inför framtiden och post Ukraina. Består de redovisade faktorerna eller sker ånyo en genomgripande reform för att undanröja dem?

Syftet med denna artikel är att belysa de faktorer som framgår ovan och som läget var före den 24 februari 2022. Avsnittet om

rysk förbandsomsättning och personalför-sörjning är till del spekulativt och ska ses som ett incitament för vidare studier av ett område som rönt ringa uppmärksamhet. Artikeln bygger på öppna källor där flera av de ryska dylika efter februari 2022 av-vecklats, inte längre uppdateras eller där tillgängligheten begränsats. Detta har inneburit att vissa källhänvisningar är av äldre datum eller hänvisar till sekundärkällor.

Ledarskap

Det ryska militära ledarskapet karaktäri-seras i mångt och mycket av ett kvarvarande sovjetiskt förhållningssätt. Något som också en rysk jurist pekar på:

Vi blir ständigt kontaktade rörande icke reglementsenliga förhållanden. Naturligtvis förekommer det färre flagranta fall. Men det förekommer fortfarande små mutor, psykologiska påtryckningar, lätt misshandel 'i utbildningssyfte' och andra till synes kvarlevor från den sovjetiska armén.⁷

Och den ryska taktiken i Ukraina visar också på detta där man gått till anfall på ett sätt som för tankarna till Röda armén under andra världskriget med stora förluster till följd. Ett agerande som visar att människoliv inte betyder något, "Ett dödsfall är en tragedi, en miljon statistik" för att citera vad Stalin uppges ha sagt.⁸

Intryck fås också att misshandel är en metod för truppföring och trupputbildning. På en rysk hemsida där nyheter om de ryska väpnade styrkorna publiceras förekommer ofta notiser som antyder att så är fallet. T ex hade vid ett tillfälle en kapten som var missnöjd över att en soldat inte kunde svara på frågor om hjälmen och dess egenskaper slagit soldaten fem gånger i magen, följt av ett slag i ansiktet.⁹ Och detta är inte ett enstaka fall av misshandel vilket

också bl a dokumenterats i en av de många filmsekvenser där ryska soldater i Ukraina klagar över hur de behandlas.¹⁰ Dessutom är misshandel av värnpliktiga emellan inte heller en ovanlig företeelse.

Missbruk av förmans-/chefskapet är också en företeelse som är ett kvarvarande sovjetiskt förhållningssätt och uttryck för synen på ledarskap. T ex hade en överstelöjtnant upprepade gånger använt sig av värnpliktiga för byggnadsarbete på sin egen tomt och underlåtit att förse dem med nödvändig personlig skyddsutrustning och mat. Dessutom använde han sitt tjänstefordon för att transportera byggmaterial. Vederbörande erkände sig skyldig och ådömdes ett bötesstraff om 50 000 rubler.¹¹ Ett annat exempel är en kapten som straffade värnpliktiga som rökt på fel plats genom att tvinga dem att springa 970 meter med en 32 kilo tung skivstång på tre minuter. De som inte klarade denna tid tvingades att göra om loppet.¹²

Till ledarskap hör också efterlevnaden av gällande arbetstidsbestämmelser. Något som föranledde den ryske generalstabschefen att 2018 gå ut med en skrivelse till militärbefälhavare och försvarsgrenschefer i vilken han påkallade "rättning i ledet" i detta avseende då det vid en kontroll hade det uppdagats ett antal missförhållanden. Bland dessa att chefer var "luddiga" när de gällde hur uppgifter ställdes och när dessa skulle vara lösta, "omedelbart", "till kvällen", eller "till på måndag". Något som lett till arbete nattetid och på helger samt på högtidsdagar och att arbetstidsbestämmelserna inte följdes. Dessutom konstaterades att fenomenet "semester vid förbandet" fortfarande förekom, d v s att personal formellt var på semester, men p g a att överordnade chefer krävde det ändå var i tjänst.¹³

Olycksfrekvensen, ofta med dödlig utgång, är hög i de ryska väpnade styrkorna

vilket bl a torde kunna förklaras av bristande ledarskap.

Initiativförmåga och uppdragstaktik är bristvaror och gynnas knappast av att den ryske bataljons- och kompanichefen när han fattat beslut hur en given stridsuppgift ska lösas också ska meddela högre chef beslutet för fastställande. Och på motsvarande sätt meddela och fastställa sina underlydandes beslut.¹⁴

Korruption och kriminalitet

På Transparency Internationals Corruption Perceptions Index 2022 hamnade Ryssland på 137:e plats bland 180 länder vilket ger en fingervisning om hur utbredd korruptionen är. Och ryska rättsvårdande myndigheter redovisade i november 2022 att sedan 2011 hade cirka 72 000 tjänstemän lagförts för korruption.¹⁵

Korruption är också en företeelse som präglar de väpnade styrkorna och torde förklara de brister i personlig utrustning, sjukvårds- och sambandsmateriel samt drivmedel etcetera som präglat de ryska förbanden i samband med angreppet på Ukraina.¹⁶ Inte minst uniformer där det förekommer uppgifter om att 1,5 miljoner uniformer som funnits i förråd försåls, dock oklart av och till vem.¹⁷

Korruptionen gynnas också av bristande transparens och möjligheter att verifiera hur de ekonomiska medel som avdelas för försvarsändamål de facto spenderas. Något som också en rysk expert pekar på när han kommenterade SIPRI:s uppgifter om den ryska försvarsbudgeten för 2022, 61,7 miljarder dollar:

Allt detta är naturligtvis imponerande siffror, men vi, jag menar samhället och experter, förstår ofta inte alls vad dessa pengar används till, vi har inga medel för att kontrollera, verifiera dessa utgifter.¹⁸

De fall av korruption som blivit föremål för rättsliga åtgärder torde vara toppen av ett isberg och spänner över ett vitt fält. I de enklaste fallen kan det vara fråga om muttor till inskrivningsläkare för att slippa att bli inkallad eller att en förbandschef mutats för att inte rapportera disciplinförseelser.¹⁹ I dessa fall är det fråga om mindre summor och i det sistnämnda fallet 2700 rubler, men det är inte bara pengar som förekommer i sammanhanget. En överstelöjtnant vid generalstabens överstyrelse för mobilisering och organisation fick av militärkommissarien i ett distrikt i Moskva en tvättmaskin för att visa på ett positivt resultat vid en kontroll i samband med höstinkallelseperioden 2022.²⁰

Korruptionen handlar inte bara om mindre summor och enskilda som skor sig eller tillskansar sig förmåner. Under perioden november 2021 till april 2022 hade en överste i teknisk tjänst i Södra militärområdet stulit, och bedömts försålt sju stridsvagnsmotorer till stridsvagn T-90 till ett värde av 20,5 miljoner rubler.²¹ I samband med angreppet på Ukraina har korruptionen också tagit sig organiserade former. Detta till följd av att försvarsministeriet i november 2022 införde ett system med premier för utslagen ukrainsk materiel. flygplan 300 000 rubler, helikopter 200 000 rubler, stridsvagn 100 000 rubler och pansarskyttefordon 50 000 rubler.²² Något som utnyttjades och sattes i system vid ett helikopterförband där en skadad stridsvagn upprepade gånger besköts av flera helikoptrar där skytten varje gång för en ringa summa bekräftade att en ny stridsvagn slagits ut och alla fick betalt för en utslagen stridsvagn.²³

Korruptionen är inte bara utbredd i de väpnade styrkorna utan förekommer även inom försvarsindustrin och till nackdel för förmågeutvecklingen. Fram till i november 2022 hade under året t ex 60 personer inom försvarsindustrin lagförts för korruption och

27 för brott i samband med genomförandet av den militära materielanskaffningsplanen.²⁴

Förutom korruption är också kriminaliteten är utbredd. Tex förskingrade en kompanichef de värnpliktigas dagsersättning genom att på lönelistan ange att alla soldater hade fått sin lön och förfalskade t o m deras signaturer. Detta torde inte ha gett särskilt stora summor jämfört med en major vid en luftburen brigad som sålde militär materiel till ett värde av 33,5 miljoner rubel. Något han lyckades med genom att efter att ha fått 620 uppsättningar uniformer bokförde bara 120 uppsättningar, och avskrev resten som oanvändbara vilka han sålde.²⁵ I samband med invasionen av Ukraina har också uppenbarats att äldre och förrådsställd materiel inte kunnat iståndsättas då vitala delar stulits och drivmedelsstöder är också vanligen förekommande, inte minst inom stridsvagnsförbanden.²⁶

Organisationsutveckling

2008 års reform innebar en betydande reduktion av förbandsmassan. Av markstridskrafternas 1 890 förband skulle samtliga utom 172 avvecklas.²⁷ Något som åstadkoms genom att de kaderförband som skulle mobiliseras i händelse av krig avvecklades.

De förband som blev kvar omorganiserades till brigader med en hög beredskap vilka skulle vara fullt bemannade och 2010 ingick i markstridskrafterna cirka 90-talet brigader av olika slag.²⁸ Dock lyckades det för luftlandsättningsgrupperna och de strategiska robottrupperna att bibehålla divisionsstrukturen. Inom flygstridskrafterna avskaffades den traditionella organisationen och ersattes av flygbaser.

Sedan 2013 har det skett en återgång till traditionella organisationsformer i form av divisioner etcetera, och under senare år har ett stort antal nya förband satts upp.

En process som fortsatt över tid och 2021 uppgavs tex att under året hade organiserats en pansardivision, en mekaniserad division, fyra brigader jämte 27 övriga förband och det uppgavs också att 20 nya förband skulle komma att organiseras inom Västra militärområdet under året.²⁹ I maj 2022 uppgav den ryske försvarsministern också att 12 förband skulle komma att sättas upp i Västra militärområdet under året.³⁰ Om dessa är utöver de förband som avsågs att sättas upp under 2021 eller om de är en ”restpost” av förband som av olika skäl inte satts upp 2021 har ej kunnat fastställas.

Uppsättningen av nya förband fortsätter, bl a som nyuppsättning eller uppväxling av brigader till divisioner. 20 december 2022 och i januari 2023 redovisades en betydande utökning av förbandsmassan under perioden 2023–2026.³¹ I Nr 3 för 2023 i tidskriften *Voennie Komissariaty* redovisas i en artikel att under 2023 ska sättas upp en armé, en armékår, Azovs marinregion, fem divisioner och 26 brigader.³² Den armé som nämns bedöms organiseras inom Norra marinen med 14:e armékåren som grund.³³

Bland de förband som satts upp sedan 2013 återfinns bl a 12 divisioner, se tabellen nedan. Något som i flera fall skett genom att tidigare brigader utgjort grund för en ny division. De uppgifter som redovisas i tabellen har inhämtats från ett flertal källor och är i vissa fall något osäkra då de bl a ligger några år tillbaka i tiden.

Sammanlagt har 2013–2021 organiserats tre pansar- och nio mekaniserade divisioner. Som framgår ovan varierar antalet i dem ingående mekaniserade resp. stridsvagnsregementen. I de sovjetiska divisionerna ingick i de mekaniserade divisionerna fyra regementen, tre mekaniserade och ett stridsvagnsregemente och det motsatta antalet i pansardivisionerna. En organisationsstruktur som torde vara normgivande även idag även om

det i MD 150 ingår två mekaniserade och två stridsvagnsregementen och i GMD 42 fyra mekaniserade regementen.³⁴ Därför kan inte de divisioner som saknar ett regemente betraktas som fulltaliga så länge som ett regemente saknas. Någon förklaring till

avsaknaden av ett regemente i vissa divisioner är ej känd och ej heller nämnd av ryska källor, men kan bero på ett flertal faktorer som tillgång till personal, materiel eller infrastruktur. De divisioner som anges komma att sättas upp under 2023, se ovan, bedöms

Militärområde/ Division ³⁵	Organiserad/ Organisationen genomförd	Moderförband	Antal mekaniserade/ stridsvagns- regementen	Anm
Västra militärområdet³⁶				
GPD 437 Naro Fominsk	2013 ^{38/}	GPB 4, MekB 5 ³⁹	1/2 ⁴⁰	
GPD 47 Mulino41	2022 ⁴²	PB 6 ⁴³	?	En källa uppger att divisionen möjligen inte är fulltalig ⁴⁴
GMD 2 Kalininets	2013/ 	GMekB 5	1/2 ⁴⁵	
Västra militärområdet⁴⁶				
GMD 18 Kaliningrad oblast	2020 ⁴⁷	Östersjömarinens kustförsvars- förband	3/1 ⁴⁸	Underställd GAK 11, Östersjömarinen ⁴⁹
GMD 144 Elna	2016 ⁵⁰ /2019? ⁵¹	MekB 28	3/1 ⁵²	
MD 3 Bogutjar, Valujkij	/2016 ⁵³	MekB 9, GMekB 23	3/1 en källa anger dock 2/2 ⁵⁴	
Södra militärområdet				
GMD 20 Volgograd	2021 ⁵⁵ /Under 2022 ⁵⁶	MekB 20 ⁵⁷	2/? ⁵⁸	
GMD 42 Chankala	/2016 ⁵⁹	MekB 8, MekB 17, MekB 18 ⁶⁰	4/ ⁶¹	
MD 19 Vladikavkaz	2018 ⁶² /Under 2022 ⁶³	MekB 19 ⁶⁴	3/ ⁶⁵	
MD 150 Novotjerkassk	2016 ⁶⁶ /2020 ⁶⁷		2/2 ⁶⁸	
Centrala militärområdet				
GPD 90 Tjebarkul	2016 ⁶⁹ /2016 ⁷⁰	GPB 7 ⁷¹ , MekB 32 ⁷²	1/3 ⁷³	
Östra militärområdet				
MD 127 Seregeevka	2018/2019 ⁷⁴	MekB 59, MekB 60 ⁷⁵	3/1 ⁷⁶	

mot bakgrund av organisationsstrukturen för de divisioner som satts upp 2013–2021 med stor sannolikhet i flera fall sakna vissa organisationsbestämmande förband, som regementen.

Förbandsmassan i de 2013–2021 nyuppsatta förbanden väcker frågan om vissa förband de facto är kaderförband, dvs ej fullt bemannade i fred, i likhet med vad som var fallet under sovjetperioden.⁷⁷ Något som också hävdas att ett par källor.⁷⁸ Dvs där de ”saknade” mekaniserade respektive stridsvagnsregementena är kader-/mobiliseringsförband som ej redovisas i Order of Battle, OOB. I dessa fall är det fråga om förband som ej är mobiliseringsförband enligt klassisk svensk modell, förbandsvis omsatta. Förband vars personal aldrig tidigare tjänstgjort tillsammans och intill dess de getts en godtagbar förmåga som förband kan, grovt generaliserat, betraktas som ”väpnade horder”.

De förband som nyuppsatts innebär en ökad förmåga, men inte omedelbart då de ska bemannas, förses med materiel och infrastruktur m m. En process som tar sin tid vilket kan exemplifieras av MD 150 där uppsättandet av divisionen aviserades 2016 och var genomförd 2020.⁷⁹ Förutom att bemanna, utrusta och förlägga de nyuppsatta förbanden ska de även ha förmåga i förband vilket kräver samträning som likaledes tar tid att uppnå.

Det faktum att vissa divisioner i jämförelse med sina sovjetiska föregångare inte kan betraktas som fullödiga innebär begränsningar i förbandets förmåga. Detta oavsett om avsaknaden av ett mekaniserat eller stridsvagnsregemente i vissa divisioner återspeglar den faktiska organisationsstrukturen eller om dessa regementen är kader-/mobiliseringsförband. Dock kan inte utslutas att det fram till angreppet på Ukraina varit av mindre betydelse att divisionerna ej varit kompletta då de främst syftat till att generera bataljonsstridsgrupper, se nedan,

och att uppträdandet som division varit av underordnad betydelse.

Förbandsomsättning

Grundvärden

Hur dagens ryska förband personalförsörjs och omsätts över tid är något som i mycket begränsad omfattning varit föremål för uppmärksamhet. Västliga rapporter, studier och artiklar har främst fokuserat på volymer av värnpliktiga och kontraktsanställda över tid, värnpliktigas bakgrund, hälsostatus samt förekomst av mobbing, sk dedovstjina. Ej heller har ryska källor uppmärksammat principerna för förbandsomsättning utan fokuserat på samma teman som de västliga källorna. Detta gör att vad som redovisas nedan utgår från vad som kunnat utläsas från ett flertal ryska källor och ofta vad som skrivits mellan raderna.

Principiellt finns två former för förbandsomsättning;

- Individvis omsättning. Personal i förbandet ersätts efter hand som befattningar vakantsätts.
- Förbandsvis omsättning: Hela förbandet omsätts vid en och samma tidpunkt.

Som grund för resonemanget om och bedömningar av rysk förbandsomsättning har utgått från följande grundvärden;

- De ryska väpnade styrkorna bemannas av kontraktsanställda officerare, fanjunkare, sergeanter och meniga respektive värnpliktiga sergeanter och meniga.
- Antalet värnpliktiga som årligen kallas in till grundutbildning, vilken idag är 12 månader, varierar över tid. Antalet värnpliktiga hade fram till våren 2023 minskat till följd av att antalet kontraktsanställda fanjunkare, sergeanter och meniga ökat, fortsättningsvis benämnda kontrakts-

anställda. 2018–2022 var det planerade antalet inryckande cirka 260 000 vilket utgjorde cirka 25 procent av de ryska väpnade styrkornas dåvarande personalstyrka.

- Uppgifterna om antalet inkallade framgår av de presidentdekret vilka reglerar inkallelsen av värnpliktiga och redovisar det totala antalet som avses kallas in. Detta antal behöver inte nödvändigtvis vara det faktiska antal som ryckt in och det förekommer uppgifter om att målet för vårinkallelseperioden 2022, 134 500 värnpliktiga, inte uppnåddes.⁸⁰

I mars 2019 redovisade den ryske försvarsministern att i varje brigad och regemente är två bataljoner bemannade med kontraktsanställda och en tredje bataljon med värnpliktiga samt att de värnpliktiga inte avses att lösa stridsuppgifter.⁸¹ Dock motsägs detta av vad som framgår av paragraf 3 i artikel 2 i förordningen om militärtjänstgöring från 1999 som fastställdes genom ett presidentdecret 16 september 1999.⁸² Här framgår att

Värnpliktig militär personal kan sändas (även ingående i ett förband) för att lösa uppgifter i väpnade konflikter (för att delta i stridsverksamhet) efter att de har fullgjort militärtjänstgöring i minst fyra månader och efter utbildning i militära färdigheter.

Något som skulle kunna förklara att värnpliktiga deltog i striderna i Ukraina trots att den ryske presidenten 8 mars 2022 i ett framträdande med anledning av den internationella kvinnodagen sade att:

Värnpliktiga deltar inte och kommer inte att delta i striderna ... De ställda uppgifterna löses endast av yrkesmilitärer.

Ett uttalande som inte var helt korrekt då ryska försvarsministeriet 9 mars erkände att värnpliktiga deltog i striderna i Ukraina.⁸³

Men det skulle bara röra sig om ett begränsat antal som varit inblandade i transporter av förnödenheter till de stridande förbanden. Senare framkom att det bl a rörde sig om 600 värnpliktiga ur Västra militärområdet vilka hade sänts tillbaka till Ryssland, ett antal som sannolikt var i underkant.⁸⁴

Utgående från vad ryska försvarsministeriet redovisar synes värnpliktiga trots försäkringar om att denna kategori inte ska delta i den särskilda militära operationen, detta ändå vara fallet då värnpliktiga inryckta under vårinkallelseperioden 2023 bemannar Svartahavsmarinens landstigningsfartyg.⁸⁵

Vad gäller förbandsomsättning och personalförsörjning av de ryska väpnade styrkorna bedöms individvis omsättning vara fallet för kontraktsanställda liksom för vissa unika värnpliktsbefattningar.

Kontraktsanställda

Den kontraktsanställda personalen utgörs av officerare, fanjunkare, sergeanter och meniga. Dock är det i vissa fall oklart vad som avses med kontraktsanställda, gäller det samtliga nämnda kategorier eller endast de tre sistnämnda kategorierna. Såvitt kan bedömas avses med begreppet främst fanjunkare, sergeanter samt meniga.

Målet för rekryteringen av kontraktsanställda fastställdes 2012 av presidenten till inte mindre än 50 000 per år.⁸⁶ Ett mål som inte längre är aktuellt då under perioden 2023–2026 den militära personalen ska öka från dagens 1,15 miljoner man till 1,5 miljoner varav 695 000 kontraktsanställda.⁸⁷ Och till utgången av 2023 ska antalet kontraktsanställda öka till 521 000, en ökning med i storleksordningen 121 000.⁸⁸ En betydande ökning jämfört med 2022, då det angavs att 14 700 kontraktsanställda skulle rekryteras.⁸⁹ Sannolikt lär målet 521 000 nås sett till vad som redovisats

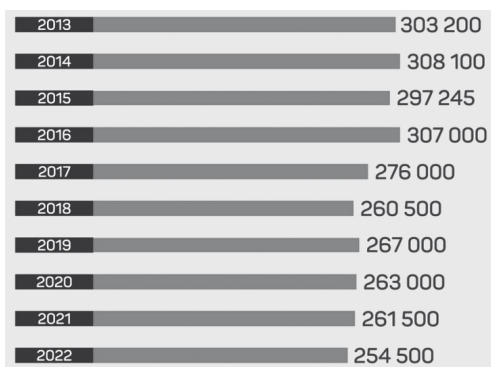

av olika källor avseende rekryteringen av kontraktsanställda, t ex nämnde i början av augusti säkerhetsrådets vice ordförande, Dmitrij Medvedev, att sedan årsskiftet hade 231 000 kontraktsanställda rekryterats.⁹⁰ Dock varierar uppgifterna om antalet kontraktsanställda som rekryterats mellan olika uppgiftslämnare och vad de 231 000 de facto omfattar är oklart. Detta då floran av möjligheter till kontraktsanställning är betydande, från månader till år.

Vad gäller kontraktsanställda uppfattas att före invasionen av Ukraina genomgick dessa under en månad efter inryckning en intensivkurs i allmän militärutbildning vilken kan sägas vara en repetition och återuppväckande av kunskaper från tidigare tjänstgöring.⁹¹ Därefter fortsätter utbildningen i form av befattningsutbildning samt förbandsutbildning. Detta bedöms nu ha ändrats och de kontraktsanställda genomgår en utbildning, befattningsutbildning, av en längd av 38 dygn.⁹²

Värnpliktiga

Planerat antal inryckande till grundutbildning under tioårsperioden 2018–2022 framgår av bilden nedan.

Planerat antal inryckande 2013–2022.⁹³

Som framgår av bilden har årligen 2018–2022 planerats att cirka 260 000 värnpliktiga

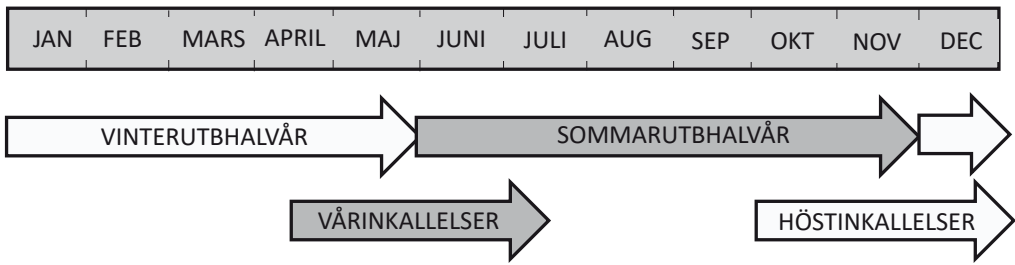
kallas in till grundutbildning vilken fullgörs under 12 månader. Minskningen av antalet värnpliktiga 2018–2022 torde förklaras av att antalet kontraktsanställda ökat. Under vårinkallelseperioden 2023 planerades att inkalla 147 000 värnpliktiga vilket ska jämföras med motsvarande period 2022, 134 500.⁹⁴ Om antalet inkallade fortsättningsvis också kommer att öka återstår att se och skulle i så fall kunna vara kopplat till den aviserade styrkeuppbyggnaden av de väpnade styrkorna.

Förutom till de väpnade styrkorna kallas värnpliktiga även in till andra kraftstukturer som Rosgvardija, ministeriet för civilförvar, ministeriet för extraordinära händelser och undanröjandet av följderna av naturkatastrofer, MTJS, säkerhetstjänsten, FSB m fl. Uppgifter om antalet som inkallas andra kraftstukturer är fåtaliga och de volymer som identifierats är;⁹⁵

- Rosgvardija: Enligt uppgifter från 2021, 13 000 värnpliktiga varje inkallelseperiod.⁹⁶
- Ministeriet för civilförvar, ministeriet för extraordinära händelser och undanröjandet av följderna av naturkatastrofer, MTJS: Enligt uppgifter från 2020, 600 värnpliktiga varje inkallelseperiod.⁹⁷
- Federala skyddstjänsten, FSO: Enligt uppgifter från 2012, 240 värnpliktiga varje inkallelseperiod.⁹⁸

Ovanstående gör att minst cirka 13 840 av de inkallade värnpliktiga under respektive inkallelseperiod ej kommer att fullgöra värnplikten vid de väpnade styrkorna. Då osäkerhet föreligger rörande det totala antalet som kallas in till övriga kraftstrukturer bedöms 15 000 vara ett rimligt antal.

Grundutbildningen är idag 12 månader och de som inkallas var intill augusti i åldrarna 18–27. Att detta skulle komma att förändras till 21–30 år aviserades i december

2022.⁹⁹ Dock blev det inte så utan den lag som fastställdes 4 augusti innebär att åldersspannet istället blev 18–30 år.¹⁰⁰ Att så blev fallet förklarade ordföranden i Dumans försvarsutskott, Andrej Kartapolov, i juli med att många artonåringar vill rycka in och i augusti med hänvisning till den demografiska situationen.¹⁰¹ Det utökade åldersspannet innebär att fler kan kallas till mönstring, dvs att ta höjd för den demografiska utvecklingen där antalet artonåringar minskar, och att sannolikheten för att fastställd volym av värnpliktiga ska innehållas ökar.

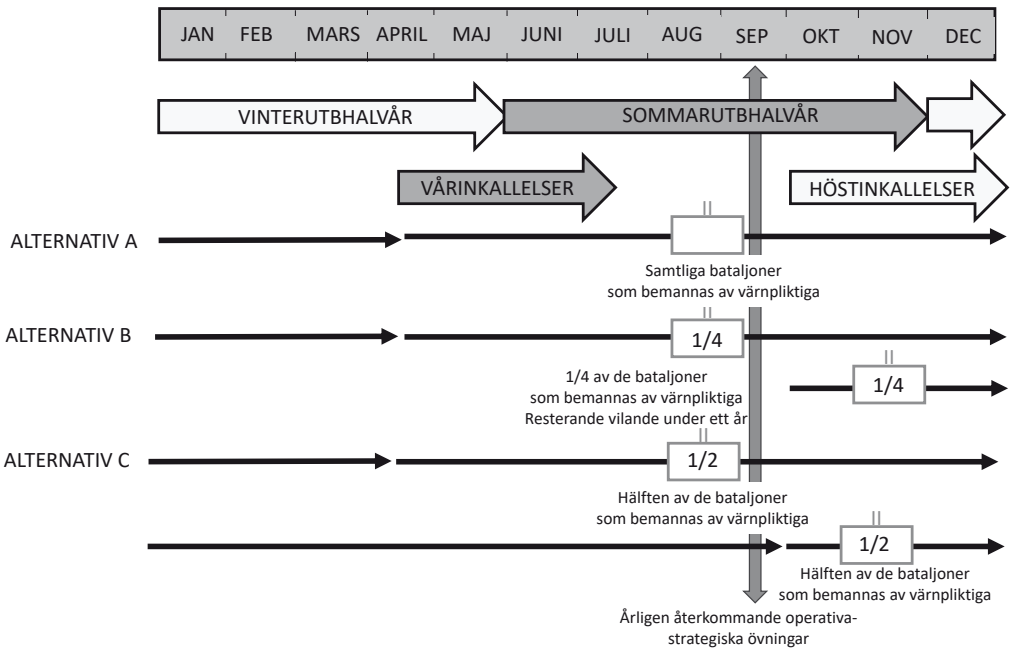
De värnpliktiga rycker in två gånger per år, 1 april–15 juli, vårinkallelseperiod, respektive 1 oktober–31 december, höstinkallelseperiod.¹⁰² Hösten 2022 senarelades dock starten för höstinkallelseperioden till 1 november på grund av den 21 september inledda partiella mobiliseringen. Detta innebär att såväl vårinkallelseperioden som höstinkallelseperioden grenslar vinterutbildningshalvåret, 1 december–31 maj, respektive sommarutbildningshalvåret, 1 juni–30 november.

De värnpliktiga genomgår under en månad efter inryckningen till sitt moderförband eller utbildningsförband/-centra en allmänmilitär utbildning i form av den så kallade ”Den unge krigarens kurs”.¹⁰³ Därefter avläggs soldateden och utbildningen fortsätter i form av befattningsutbildning följt av förbandsutbildning vid respektive moderförband.¹⁰⁴ Den allmänmilitära utbildningen för de värnpliktiga som inte ryckts in till ett utbildningsförband/-centra genomförs i särskilt organiserade en-

heter.¹⁰⁵ Befattningsutbildning för de som genomför denna vid utbildningsförband/-centra, ”specialister”, genomförs under ett varierande antal månader beroende på befattning, upp till fem månader enligt chefen för generalstabens organisations- och mobiliseringsöverstyrelse.¹⁰⁶ Något som av en källa beskrivs som:

Om det är ett utbildningsförband kommer många av de unga rekryterna efter fyra till sex månader att skickas till aktiva förband. I andra fall kommer de värnpliktiga att tjänstgöra på den plats de avlagt soldateden.¹⁰⁷

Merparten av de värnpliktiga tjänstgör inom markstridskrafterna, främst i de mekaniserade och stridsvagnsförbanden, men bedömt även inom andra truppslag, t ex artilleriet, bataljoner med dragna pjäser, ingenjörstrupperna och i de förband som hänförs till den bakre tjänsten, underhållsförband m fl. Dvs bataljoner utrustade med mindre avancerad materiel och med befattningar lämpade för värnpliktiga. Sett till antalet inryckande värnpliktiga till luftlandsättningstrupperna, VDV, t ex 6 000 våren 2020 och 2021 respektive mer än 2 500 hösten 2020, kan ej uteslutas att det även här är fråga om bataljonsvis omsättning.¹⁰⁸ Bataljonsvis omsättning torde även vara fallet när det gäller i MD 18, underställd Östersjömarinens 11:e armékår, ingående mekaniserade bataljoner och stridvagnsbataljoner och även vid de armékårer som ingår i de övriga marinerna.

Sett till Sjugus uttalande om bataljoner bemannade av värnpliktiga bedöms förbandsvis omsättning av dessa vara det mest rationella. Inte minst sett till volymerna av inryckande värnpliktiga och att värnplikten är ettårig. Inryckningen till dessa bataljoner, d v s omsättning av dem, kan ske endera vid en och samma tidpunkt eller tidsförskjutet, se bilden nedan, alternativ A, B respektive C.

Av dessa två alternativ kan alternativ A avfärdas då detta innebär att merparten av de värnpliktiga skulle rycka in under en och samma inkallelseperiod. I detta fall skulle antalet inkallade vara betydligt större under en av de två inkallelseperioderna under året. Något som inte är fallet då skillnaderna i antalet inkallade mellan de två inkallelseperioderna 2012–2023 med undantag av 2012 inte är påfallande stort.

Alternativ A har dock den fördelen att om inryckning sker under höstinkallelseperioden har dessa bataljoner en sådan förmåga att de kan delta i de årligen återkommande

operativa-strategiska övningarna vilka genomförs i september påföljande år.

Alternativ B innebär att under en inkallelseperiod kallas värnpliktiga in till 1/4 av de bataljoner som bemannas av denna kategori. Detta innebär ett minskat behov av utbildare och utbildningsplatser vid utbildningsförband/-centra.

Alternativ C innebär att under en inkallelseperiod kallas värnpliktiga in till hälften av de bataljoner som bemannas av denna kategori. Dessutom är över tid ett antal bataljoner med viss förmåga i förband kontinuerligt tillgängliga. Jämför med vad som ovan nämnts om värnpliktiga och väpnade konflikter.

Utgående från tillgängliga källor går det ej att utläsa vilket av ovanstående alternativ, eller annat, som tillämpas. Ur ett beredskapsperspektiv är dock alternativ C att föredra, men innebär att de bataljoner till vilka inryckning sker under vårinkallelseperioden i september har en begränsad förmåga

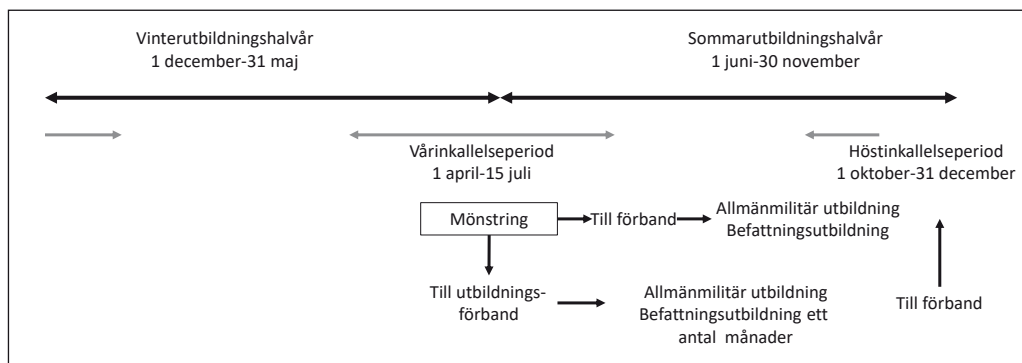
vilket gör att deras deltagande och roll i de årligen återkommande operativa-strategiska övningarna, vilka genomförs i september, kan diskuteras.

Ovan har principiellt beskrivits hur omsättning av bataljoner bemannade med värnpliktiga skulle kunna ske. Till detta kommer också frågan hur de värnpliktiga i form av "specialister" som förare m fl vilka genomgår befattningsutbildning vid utbildningsförband/-centra integreras med de värnpliktiga som ryckt in direkt till den aktuella bataljonen. Något som skulle kunna genomföras enligt nedanstående två alternativ.

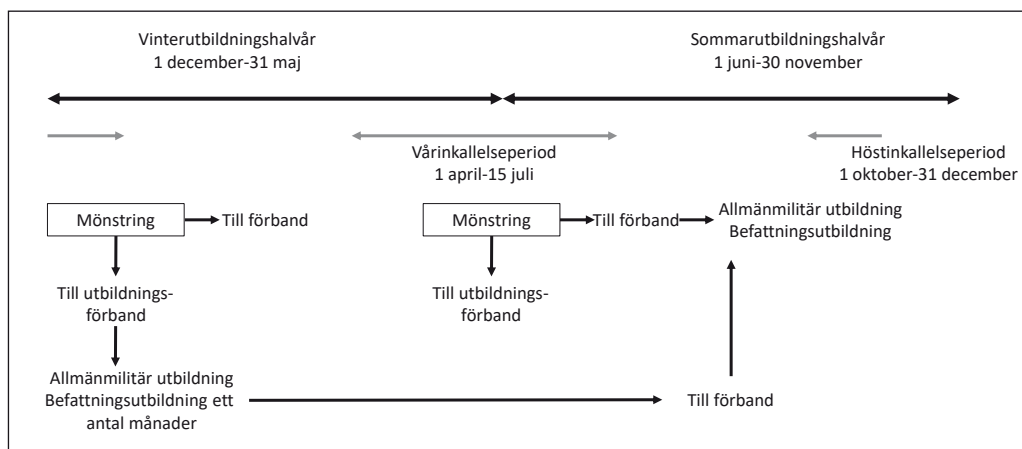
Alternativ 1 innebär att för de som ryckt in ungefär samtidigt genomförs befattnings-

utbildning vid moderförbandet under den tid som förare m fl "specialister" genomgår befattningsutbildning vid utbildningsförband/-centra. Detta alternativ synes mindre realistiskt då delar av befattningsutbildningen inte kan bedrivas utan tillgång till stridsfordon, andra typer av fordon och/eller andra materielobjekt. Dessutom kan förbandsutbildningen inledas först när specialisterna tillförts förbandet. Fördelen med alternativet är att det inte skapar förutsättningar för dedovstjina genom frånvaron av en hierarki grundad på olika lång tjänstgöringstid.

Alternativ 2 är inte en renodlad förbandsvis omsättning då vissa befattningar vid förbandet omsätts efter ett antal månader.

Alternativ 1.

Alternativ 2.

Alternativet innebär att bataljonen är organiserad som förband efter det att den senast inryckta kullen värnpliktiga genomgått den ”Den unge krigarens kurs” vilket innebär att förbandsutbildningen kan inledas tidigare än i alternativ 1. Detta alternativ har också fördelar ur ett beredskapsperspektiv. Nackdelen med alternativet är att i ett och samma förband blandas värnpliktiga med olika lång tjänstgöringstid vilket skapar förutsättningar för dedovstjina.

Utöver ovanstående alternativ finns också ytterligare ett. Detta innebär att de som rycker in vid utbildningsförband/-centra gör detta tidigt under en inkallelseperiod och de som rycker in till förband gör detta under periodens senare del. Ett alternativ som torde vara genomförbart, men administrativt krångligt och med risk för feluttagningar.

Ej heller här går det att utgående från tillgängliga källor utläsa vilket av nämnda alternativ, eller annat, som tillämpas.

En fråga i sammanhang med värnpliktiga är vad som sker med förband bemannade med dessa i händelse av krig eller under en period av spänning som bedöms komma att leda till krig. Hemförlovas de värnpliktiga, i så fall när under deras värnpliktstjänstgöring, och bemannas förbandet med inkallade/mobiliserade reservister? Som nämnts kan ”värnpliktiga” skickas (även som en del av ett förband) för att utföra uppgifter i väpnade konflikter (delta i strid) efter att ha tjänstgjort i minst fyra månader och efter att ha genomgått befattningsutbildning. Detta torde innebära att någon hemförloving inte är aktuell vid de bataljoner som är inne i förbandsutbildningsskedet. Det kan också diskuteras om hemförloving är aktuell innan dess då en fortsatt befattningsutbildning skulle kunna tjäna syftet att skapa en personalersättningsreserv utan att man skulle behöva kalla in personal från mobiliseringsreserven. Detta förutsätter dock till-

gång till utbildningsbefäl vilka dock m h t sin krigstida befattning möjligen inte kommer att vara tillgängliga.

Sammanfattningsvis fås intrycket att värnplikten i första hand syftar till att skapa en mobiliseringsreserv, men även att bland de värnpliktiga kunna rekrytera officersaspiranter och kontraktsanställda.¹⁰⁹ Icke minst på sikt i form av personal till den del av mobiliseringsreserven som utgörs av kontraktsanställda reservister, BARS, Боевой Армейский Резерв Специальный/ försvarets särskilda stridsreserv, där rekryteringen till denna inletts i större skala under senare delen av 2021.¹¹⁰ Dessutom är värnplikten också en möjlighet att genom den militärpolitiska utbildningen indoktrinera de värnpliktiga i de traditionella ryska värderingarna, synen på omvärlden och patriotism.

Mobiliseringspotential och -förmåga

Den ryska mobiliseringsreserven består av två delar, kontraktsanställda reservister, BARS, respektive övrig f d militärpersonal vilken inkallas vid mobilisering.¹¹¹ Mobiliseringsreserven uppges att 2010 ha uppgått till 20 miljoner man och 2019 69 miljoner, en källa, odaterad, nämner också 31 miljoner.¹¹² Härutöver uppgav den ryske försvarsministern i september 2022 att mobiliseringsreserven uppgick till 25 miljoner man.¹¹³ Dessa antalsuppgifter är dock irrelevanta i sammanhanget då de torde återspegla det totala antalet individer som uppfyller kriterierna för att ingå i mobiliseringsreserven. Sett till nämnda volymer är det något förvånande att duman i juli behandlade ett lagförslag om en höjning av den övre åldersgränsen för f d militärpersonal vilka inkallas vid mobilisering med fem år vilket implementeras successivt 2024–2028.¹¹⁴ Lagförslaget innebär också en höjning av den

övre åldersgränsen för kontraktsanställning som reservist, BARS, med tio år.

2011 uppgav dåvarande generalstabschefen, armégeneral Nikolaj Makarov, att mobiliseringsreserven uppgick till 700 000 man och huvudsakligen bestående av fyra värnpliktiga.¹¹⁵ Ett antal som bedöms vara mer relevant än vad som nämnts ovan. Mobiliseringsreserven utgörs främst av värnpliktiga som genomfört grundutbildning och utgående från planerat antal inryckande under en tioårsperiod, se bilden under rubriken Värnpliktiga ovan, ger detta en möjlig mobiliseringsreserv i storleksordningen;

- 2 798 045 man utgående från planerat antal inryckande under tioårsperioden 2013–2022.
- 1 306 500 man utgående från planerat antal inryckande under femårsperioden 2018–2022.

Även om antalet värnpliktiga som genomfört grundutbildning på olika skäl minskar över tid så visar vad som redovisats ovan på en icke obetydlig, och rimlig, mobiliseringspotential och vad Makarov nämnt om en mobiliseringsreserv om 700 000 man antyder att denna i första hand utgörs av de som genomgått värnplikten under de senaste fem åren.

Hur denna mobiliseringsreserv, och volymerna av inkallade värnpliktiga, påverkas av hur framgångsrik rekryteringen av kontraktsanställda är liksom hur systemet med kontraktsanställda reservister utvecklas återstår att se. Inte minst mot bakgrund av hur det ryska angreppet på Ukraina utvecklas över tid och vilka erfarenheter som dras därifrån.

BARS bedöms ha sitt ursprung i den lag som antogs av duman i december 2012 i vilken mobiliseringsreserven indelas i två kategorier: En mobiliseringsresurs, BARS, och en mobiliseringsreserv.¹¹⁶ Mobiliseringsresursen

utgörs av kontraktsanställda reservister som på regelbunden basis kallas in till övningar, bl a att under varje månad tjänstgöra under två till tre dagar och under en 30-dagars övning per år eller när så krävs för vård och underhåll av materiel vid det egna förbandet. De kontraktsanställda reservisterna förvarar den personliga utrustningen i hemmet och kan ianspråkta omedelbart utan att mobilisering inletts. Förutom militära uppgifter ska reservisterna även kunna kallas in i samband med extraordinära händelser.¹¹⁷

Möjligen kan tankarna på kontraktsanställda reservister redan ha väckts 2011.¹¹⁸ Och systemet med kontraktsanställda reservister infördes inledningsvis som försöksverksamhet vilken skulle pågå i något/några militärområden under två års tid. Under den första etappen, 2013, avsågs 5 000 reservister rekryteras och till januari 2015 8 600.¹¹⁹ Dock ska utvecklingen av en kontraktsanställd mobiliseringsreserv ha gått i stå då ekonomiska medel ej avdelats för detta och 2014 angavs att dess uppsättande torde inledas först 2016.¹²⁰ 2015 utfärdade dock den ryske presidenten ett dekret om organiserandet av BARS vilket kan sägas ha introducerat systemet med kontraktsanställda reservister.¹²¹ Dessa ska också sedan 2016 ha deltagit i alla större övningar.¹²² Mot bakgrund av vad Izvestija uppgav i februari 2018 om att systemet med kontraktsanställda reservister nu skulle implementeras i full omfattning synes detta 2016–2018 ha varit av begränsad omfattning.¹²³ Huruvida avsikten var att de kontraktsanställda reservisterna enbart avsågs att bemanna territorialförsvarförband eller för att komplettera de stående förbanden är oklart. Det föreligger dock uppgifter vilka pekar mot att det sistnämnda är fallet.¹²⁴

Antalet kontraktsanställda reservister, BARS, uppges uppgå till två miljoner man.¹²⁵ Också detta en tveksam siffra, och i septem-

ber 2022 uppgav försvarsministeriets tidskrift *Zvezda* att antalet kontraktsanställda reservister i Södra militärområdet uppgick till 38 000.¹²⁶ Om antalet i övriga militärområden är ungefär detsamma är två miljoner man en betydande överdrift. Möjligen kan rekryteringen av kontraktsanställda reservister varit mindre framgångsrik varför lagförslaget om en höjd åldersgräns kan syfta till att bredda rekryteringsbasen.

BARS ska också ha varit insatta i Ukraina och i mars 2023 uppgav en källa att 12 BARS-bataljoner om 400–500 man samt ytterligare åtta förband i storleksordningen 150–200 man var insatta i Ukraina.¹²⁷

Mobiliseringspotentialen är inte bara beroende av personal utan även av materiel och då främst äldre sådan förrådsställd i sk förrådsbaser. Deras antal idag är inte känt, men har varierat över tid. 2010 uppgick antalet förrådsbaser till 15 eller enligt en annan källa sju, vilka skulle medge att mobilisera lika många brigader, i slutet av 2015 enligt en källa 60 och 2018 40 förrådsbaser inom markstridskrafterna enligt Izvestija.¹²⁸ Volymerna av förrådsställd äldre materiel är betydande vilket kan exemplifieras med antalet stridsvagnar i förråd;

Modell Källa	Voennoe Obozrenie ¹²⁹	Ukraina Kriminalnaja ¹³⁰	Vantage Point North ¹³¹	Twitter @partizan_oleg ¹³²	Sovetnik Presidenta ¹³³
• T-55	2 800	2 800	2 000		
• T-62	1 600	2 500	2 000		1 800
• T-64	2 250	2 000	2 000		
• T-72	7 500	7 000	8 000	6 880	4 000
• T-80	3 000	3 000	5 000	2 890	2 400
• T-90	–	200	600	220	
Summa	17 150	17 500	19 600	9 990	8 200

Som synes varierar antalet mellan olika källor, och oavsett materielslag innebär inte de antalsuppgifter som redovisas att dessa återspeglar vad som är möjligt att utrusta mobiliserande förband med. Detta då tillgängligheten beror på de förhållanden materiel förrådsställd under och i vilket skick den är sett till stölder av vitala delar. Till detta kommer också att förrådsställd materiel tillförts förband insatta i Ukraina, bl a stridsvagn T-54/55 och T-62, och sannolikt är det här fråga om den materiel som är i bäst skick.¹³⁴

Mobiliseringsförmågan är främst beroende av mobiliseringssystemets funktionalitet. Ett system som sedan reformeringen av

de ryska väpnade styrkorna inleddes legat i träda. Dock har årligen genomförts inkallelser av reservister och genomförande av repetitionsövningar. Något som initieras genom årliga presidentdekret, men där antalet inkallade inte framgår.¹³⁵ Ett antal som bedöms ha varit begränsat, då ett av syftena med repetitionsövningarna bedöms ha varit att pröva och vidmakthålla mobiliseringssystemet, respektive förmågan. Från officiellt håll har en positiv bild utmålats av repetitionsövningarna, medan vad reservisterna eller deras anhöriga ger uttryck för uppvisat något helt annat. Vissa missförhållanden har också uppmärksammats av medierna, t ex i ett inslag i tv-kanalen NTV, och av-

såg bli en undermålig förläggnings- och sanitära förhållanden, att läkarundersökning inte genomförs, bristande information om hur länge man är inkallad m m.¹³⁶ D v s vad som också varit fallet i samband med den partiella mobilisering som anbefalldes 21 september 2022. I samband med denna uppenbarades mobiliseringssystemets bristande funktionalitet och militärkommissariatens oförmåga att administrera mobiliseringen. Det sistnämnda beroende på att militär personal vid dessa ersatts av civila och att rullföring samt personalredovisning skett manuellt i stället för med IT-stöd.¹³⁷

De brister som uppdragets uppmärksammades också av presidenten som vid ett sammanträde i försvarsministeriet i december 2022 sade att:

Den partiella mobilisering som har ägt rum har avslöjat vissa problem som måste åtgärdas omedelbart. Jag vet att de nödvändiga åtgärderna vidtas, men vi måste fortfarande uppmärksamma detta och bygga upp systemet på ett modernt sätt. Först och främst måste vi modernisera systemet med militärkommissariatet.¹³⁸

Förutom brister i administration har den partiella mobiliseringen även visat på att man inte kunnat utrusta de inryckande med personlig utrustning.¹³⁹

Den partiella mobiliseringen i september visade på bristande mobiliseringsförmåga, vad gäller både att administrera densamma och utrusta och omhänderta de inkallade. Detta har skapat en sjukdomsinsikt och att åtgärder vidtagits för att förbättra mobiliseringsförmågan. Något som inte bedöms vara åtgärdat i närtid och så länge bristerna består bedöms detta vara en återhållande faktor vad avser att genomföra ytterligare en partiell mobilisering så länge som konflikten i Ukraina varar.

De operativa strategiska övningarna

Årligen genomförs normalt i september en större operativ-strategiska övning. Dessa är inte ett nytt påfund utan genomfördes även under sovjetperioden. Ett exempel är Zapad-1981, den största sovjetiska övningen av sitt slag som 4–12 september 1981 genomfördes i tre militärområden, i vilken deltog 100 000–150 000 man.¹⁴⁰ Att övningarna genomförs i september är något udda mot bakgrund av de ryska utbildningscyklerna, sommar-, 1 juni–30 november, respektive vinterutbildningsperiod, 1 december–31 maj. D v s förbanden är ej på toppen av sin förmåga vilket borde vara fallet i början av maj respektive november. Vad som torde förklara genomförandet i september är dock de ryska menföresperioderna vår och höst, rasputitsa, då framkomligheten på obelagda vägar och i terräng begränsas.

De årligen återkommande operativa-strategiska övningarna genomförs sedan 2009 i en etablerad cykel där respektive militär-område/ operativt-strategiskt kommando övas en gång vart fjärde år vilket t ex innebär att i Västra militärområdet genomförs vart fjärde år övningen Zapad, Övningarna i denna serie är också de som tilldragit sig störst västlig uppmärksamhet då de genomförs i omedelbar närhet till Nato:s nordöstra flank. Hittills har dock Norra marinen, som 2014 fick status av operativt-strategiskt kommando och 2021 status som militärområde, ej varit skådeplats för dylika övningar.

Omfattningen av övningarna varierar också i betydande grad. Från Kavkaz-2012 blygsamma 8 000 man till Vostok-2018, 300 000 man.¹⁴¹ Att vissa av övningarna har en betydande omfattning beror på att övningsområdet, eller del av, ligger utanför det område som omfattas av Wiendokumentet från 2011 om förtroendeskapande åtgär-

der.¹⁴² För de övningar som genomförts inom detta område ligger det officiellt redovisade antalet deltagare under 13 000 man vilket innebär att de inte är observationspliktiga. Sammantaget är den övningsverksamhet som genomförs i anslutning till de operativa-strategiska övningarna betydande, men genom att begränsa deltagarantalet i t ex en Zapad-övning och/eller hävda att de enskilda övningarna inte genomförs under ledning av en och samma operativa ledning kan man kringgå Wiendokumentet och icke önskad insyn avvärjas. Och det finns bedömare som hävdar att i Zapad-2017 deltog de facto upp till 100 000–240 000 man.¹⁴³

Ibland inbjuds också utländska observatörer och media att följa övningarna då man vill visa på transparens och öppenhet. Dock torde dessa bjudas på ett tillrättalagt program som visar det som man vill ska ses.

Övningarna är inte enbart en rysk angelägenhet. I dessa deltar ofta andra länder och då de som i olika avseenden har ett militärt samarbete med Ryssland som t ex Kina, Indien, Pakistan och de f d sovjetrepublikerna, ”stanländerna”. Men det är fråga om begränsade styrkor och närmast av symbolisk karaktär, Vostok 2018 är dock ett undantag då den kinesiska folkarmén deltog med 3 200 man.¹⁴⁴

Normalt omfattar de operativa-strategiska övningarna två faser. En planerings- och förberedelsefas respektive en avslutande genomförandefas. Den sistnämnda kulminerar med stort buller och bång under sista övningsdagen då den ryske presidenten i regel följer övningen. Detta är emellertid inte hela bilden då varje övning föregås av omfattande förberedelser. Inte minst ett flertal övningar före den operativa-strategiska övningen, under vilka övas moment eller verksamhet som ska ingå i densamma. I regel genomförs också under sommaren innan övningen en större sambands-/ledningsövning respektive

logistikövning. Sammantaget innebär detta att det är ett väloljat maskineri som övas inom ramen för de operativa-strategiska övningarna och det kan diskuteras vilken grad av tillämpning dessa har.

De operativa-strategiska övningarna torde ha flera syften. Inte minst att förmedla en positiv bild av de ryska väpnade styrkorna sett till förmåga och materiel m m. Inte helt oväsentligt som en form av propaganda riktad mot såväl inhemsk som utländsk publik och avskräckning. Men det finns även andra syften, som att pröva ny taktik, organisation och materiel. Exempel på detta koncept är ”mobil echelon” och ny organisation av de luftburna förbanden som ingår i luftland-sättningstrupperna under Kavkaz-2020.¹⁴⁵ Under Vostok-2010 var huvudsyftet att pröva den nya ledningsstrukturen i tre nivåer från operativ-strategisk ledning ned t o m brigad samt byggdes under en förövning till Tsentr-2015 för första gången på 30 år ut en fältflygplats med en banlängd av 1 800 m.¹⁴⁶ Tsentr-2015 bedöms också, sett till övningens syfte, antalet deltagande luftfarkoster och hur dessa användes ha varit en direkt förberedelse för den ryska operationen i Syrien vilken inleddes 30 september 2015.

Vilket värde de operativa-strategiska övningarna har vad gäller förmågutveckling kan diskuteras då detta är svårbedömt eftersom insynen i övningarna är begränsad och att man i huvudsak är hänvisad till vad som redovisas om dem från officiellt håll. En brittisk forskare har beskrivit dem som:

We realized in retrospect that the Russian military exercises that we'd studied in minutia for years weren't really exercises. They were choreographed ballets with tanks

och

But we didn't understand how hollow the exercises had been until we actually saw the First Guards Tank Army come up against a real life adversary.¹⁴⁷

En beskrivning som antyder att övningarna har ett begränsat värde när det gäller förmågeutveckling.

Bataljonsstridsgrupper

Enligt rysk definition är en bataljonsstridsgrupp är:

ett tillfälligt sammansatt förband med en bataljon som bas för att bedriva strid och specialoperationer i fredstid och i ett krigs inledningsskede.¹⁴⁸

Och en bataljonsstridsgrupp beskrivs i en rysk studie som:

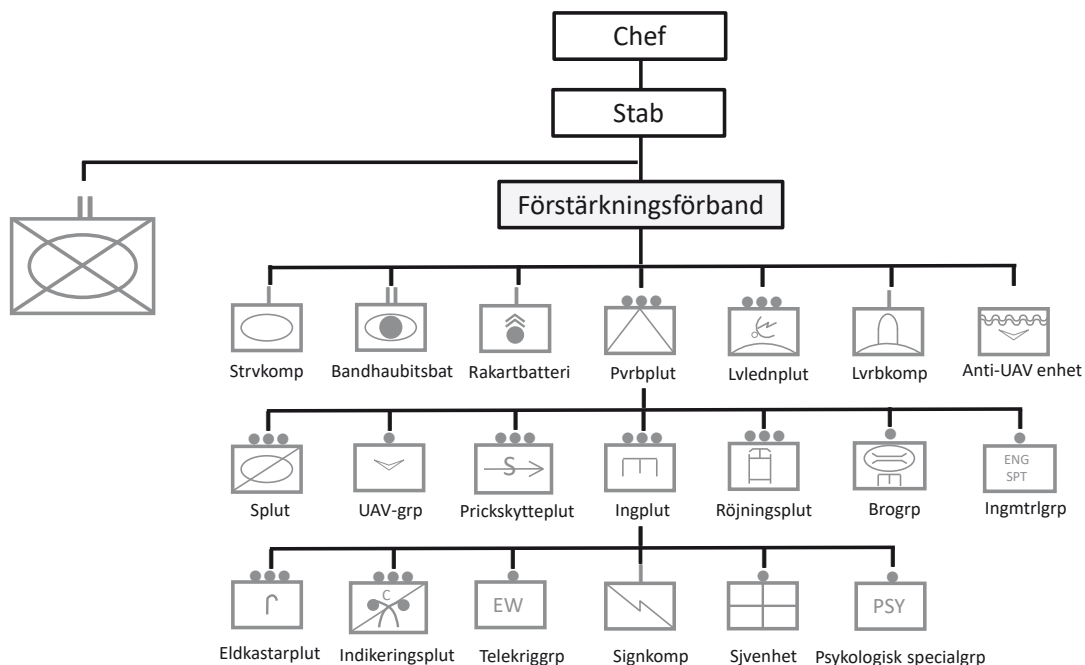
Ett snabbrikligt förband sammansatt av olika truppslag, [och] väl beväpnat. Den kan förflytta sig långt framför egna trupper för att ta och hålla gynnsamma linjer, vägnutpunkter, övergångar av vattendrag etcetera och på så sätt fördröja fiendens framryckning, skära av hans tillbakaryckningsvägar, förhindra en överraskningsat-

tack mot huvudstyrkorna, säkerställa huvudstyrkornas framryckning och inhämta underrättelser om fienden och terrängen.¹⁴⁹

De bataljoner som utgör grund för en bataljonsstridsgrupp är mekaniserade, stridsvagns-, fallskärms-, luftburna och marininfanteribataljoner.¹⁵⁰ Bataljonsstridsgrupper är dock ingen ny företeelse i de väpnade styrkorna utan har även varit fallet i samband med;

- Kriget i Afghanistan 1979–1989.¹⁵¹
- Tjetjenienkriget, då de som huvudsakligen bestod av värnpliktiga brast i förmåga och tillfogades stora förluster.¹⁵²
- Kriget med Georgien i augusti 2008.¹⁵³

En ukrainsk källa uppger också att striderna i östra Ukraina 2014–2022 i huvudsak fördes av ryska bataljonsstridsgrupper där erfarenheten av detta resulterade i att dessa sågs som idealiska vid ett angrepp på Ukraina.¹⁵⁴

Utöver bataljonsstridsgrupper förekommer även kompanistridsgrupper vilka dock i begränsad omfattning uppmärksammats av ryska källor. Dock ska enligt ukrainska källor kompanistridsgrupper ur luftlandsättningsgrupperna och marininfanteriet ha varit insatta i striderna i östra Ukraina 2014 och 2015.¹⁵⁵ Oavsett om det är kompani eller bataljon är det fråga om förband som tillförs ett betydande antal förstärkningsförband. Hur en bataljonsstridsgrupp med en mekaniserad bataljon ur en mekaniserad brigad som grund kan organiseras framgår av nedanstående bild.¹⁵⁶

I bataljonsstridsgruppen kan även ingå ytterligare ett stridsvagnskompani och attack-UAV:er där dessa tilldelas genom högre chefs försorg, bedömt arméchef. Vad som anges som eldkastarpluton är den pluton utrustad med RPO-A som ingår i brigadens NBC-kompani.

Den organisation som redovisas ovan är i stort likartad för en bataljonsstridsgrupp som organiseras med en stridsvagnsbataljon som grund. I detta fall ingår istället för stridsvagnskompanier ett till två mekaniserade skyttekompanier.

Antalet bataljonsstridsgrupper har varierat över tid vilket beror på att dessa enbart bemannas av kontraktsanställda och antalet därför bl a beror hur framgångsrik rekryteringen av denna kategori är. 2016 uppgavs antalet i slutet av året vara 66 för att 2017 öka till 115 och till 125 2018.¹⁵⁷ Det faktiska antalet 2018 uppgavs av försvarsministern vara 126 och 2019 var antalet 136 vilket till i augusti 2021 hade ökat till 168.¹⁵⁸

De uppgifter som åvilar en bataljonsstridsgrupp är;¹⁵⁹

- I fredstid: Förstärkning av skyddet av statsgränsen i potentiellt hotade riktningar, deltagande i inre väpnade konflikter, kontraterror- och specialoperationer

(Däribland utanför Ryska Federationens gränser) samt säkerställande av lag och ordning vid undantags- eller krigstillstånd.

- Under krig eller en period av omedelbar förestående aggression: Försvar av statsgränsen i potentiellt hotade riktningar, avvärja ett fientligt angrepp och nedkämpa denna, försvara viktigare linjer, områden eller objekt, nedkämpa motståndaren och inta anbefallda linjer, områden eller objekt samt andra uppgifter.

I sammanhang med ovan nämnda uppgifter och skrivningen ”Däribland utanför Ryska Federationens gränser” bör noteras att bataljonsstridsgrupper ur luftlandsättningsgrupperna deltog i den militära insats som föregick annekteringen av Krim 2014 samt även, såvitt kan bedömas, bland de ryska förband som 7 januari 2022 sattes in i Kazachstan för att upprätthålla lag och ordning.¹⁶⁰ I dessa ingick bl a GLLD 98 och LBB 31.¹⁶¹ Sett till den ryska kontingentens styrka, cirka 3 000 man, bedöms det härvid ha varit fråga om en till två bataljonsstridsgrupper ur GLLD 98 och en bataljonsstridsgrupp ur LBB 31. Bataljonsstridsgrupper som sattes in redan dagen efter det att CSTO tagit beslut om att sätta in trupp i Kazachstan.¹⁶² Något som indikerar vilken beredskap en bataljonsstridsgrupp kan ha, i vart fall inom luftlandsättningsgrupperna.

I princip för en bataljonsstridsgrupp strid på samma sätt och med samma taktiska uppträdande som en normalförstärkt bataljon. Dock finns det några skiljaktigheter. En normalförstärkt mekaniserad bataljon anfaller på en bredd på tre km medan anfallsbredden för en bataljonsstridsgrupp är fyra km.¹⁶³ På motsvarande sätt förhåller det sig vid försvarsstrid där en bataljonsstridsgrupp bedriver försvarsstrid inom ett område med en bredd och ett djup av upp till 10 x 10 km.¹⁶⁴ För en normalförstärkt

mekaniserad bataljon har området däremot en storlek av upp till 5 x 3 km.¹⁶⁵

Vad gäller taktiskt uppträdande redovisar en amerikansk studie rörande striderna i östra Ukraina att de ryska bataljonsstridsgrupperna använde sig av separatiststyrkorna för skydd och bevakning samt till del även logistik.¹⁶⁶ Detta kan vara betingat av lokala förhållanden, men även indikera att flankskydd och skyddet av vad som kan benämnas bataljonsstridsgruppens mjukdelar är en kritisk sårbarhet.

Ledningen av en bataljonsstridsgrupp utövas enligt endera av följande tre metoder;¹⁶⁷

- Av chefen för den mekaniserade eller stridsvagnsbataljon som utgör bas för bataljonsstridsgruppen. Bataljonsstaben förstärks med personal från moderbrigaden/regementet. Denna metod tillämpas när bataljonsstridsgruppen genomför strid ingående i moderbrigaden/regementet som en del av denna, främre eller bakre echelång, alternativt annat överordnat förband och inom ramen för moderbrigadens/regementets eller annat överordnat förbands verksamhet.
- Av en tillfälligt sammansatt operativ grupp sammansatt av personal ur moderbrigadens/regementets ledning. Ledningen av bataljonsstridsgruppen utövas härvid av en av det överordnade förbandets ställföreträdande chefer. Denna metod tillämpas när bataljonsstridsgruppen uppträder självständigt.
- Genom ”fjärrstyrning”. Denna metod tillämpas när bataljonsstridsgruppen uppträder på betydande avstånd från huvudstridskrafterna eller löser särskilda uppgifter på en annan krigsskådeplats. Härvid organiseras en operativ grupp för att stödja ledningen av bataljonsstridsgruppen samt för kontroll av densamma. Chefen för den operativa gruppen är i re-

gel en av brigadchefens ställföreträdare. Den operativa gruppen ingår inte i och är ej heller underställd bataljonsstridsgruppen utan har följande uppgifter:

- Uppföljning av lösandet av de uppgifter som bataljonsstridsgruppen ingående förband tilldelats och sammanställning av rapporter till överordnad stab.
- Organisera samverkan med överordnad stab m fl i frågor rörande säkerställande. D v s att förbereda och genomföra ett antal åtgärder i syfte att vidmakthålla en hög stridsförmåga hos förbanden samt skapa gynnsamma förutsättningar för att förbanden i rätt tid och med framgång ska kunna lösa sina uppgifter.¹⁶⁸
- Stödja ledningen av bataljonsstridsgruppen.

Utgående från vad som var känt om bataljonsstridsgrupperna fanns redan innan angreppet på Ukraina ett antal frågetecken rörande dessa och deras förmåga:

- I en bataljonsstridsgrupp ingår ett betydande antal förstärkningsförband. Kan en bataljonschef hantera detta antal direkt underställda chefer och förband?
- ”Fjärrstyrning” innebär en risk för att den operativa gruppen kan överta ledningen av bataljonsstridsgruppen och detaljstyra den vilket dock inte är avsikten.
- Innebörden för moderförbandet av att organisera en till två bataljonsstridsgrupper i en brigad/ett regemente? I de fall bataljonsstridsgruppen/erna uppträder skilt från moderförbandet torde detta ha en negativ inverkan på dess förmåga och begränsningar vilka uppgifter detta kan lösa.
- Vilken uthållighet har en bataljonsstridsgrupp?

- Vilket värde har bataljonsstridsgrupperna i en konflikt med en likvärdig motståndare, vilken har höjt sin beredskap och vidtagit andra försvarsåtgärder?

Dock visade angreppet på Ukraina att ovanstående frågeställningar var berättigade och att konceptet med bataljonsstridsgrupper inte var framgångsrikt. Något som Institute for the study of war, ISW, konstaterade i november 2022:

The UK MoD stated that the BTGs' relatively low allocation of infantry, decentralized distribution of artillery, and the limited independence of BTG decision-making hindered their success in Ukraine. ISW assessed starting in April that Russian BTGs were degraded in various failed or culminated Russian offensives, including the attacks on Kyiv, Mariupol, Severodonetsk, and Lysychansk, and later efforts to reconstitute these BTGs to restore their combat power have failed. Russian forces have likely since thrown their remaining combat power and new personnel, including mobilized personnel, into poorly trained, equipped, and organized ad hoc structures with low morale and discipline. The structure of BTGs and the way the Russian military formed them by breaking up doctrinal battalions, regiments, and brigades likely deprived the Russians of the ability to revert to doctrinal organizations, as ISW has previously assessed, so that the Russians must now rely on ad-hoc structures with mobilized personnel.¹⁶⁹

Post Ukraina återstår därför att se om konceptet med bataljonsstridsgrupper bibehålls.

Tidstjuvar

Med tidstjuvar avses verksamhet av den arten som ej är förmågehöjande och innebär att tillgänglig tid för utbildnings- och övningsverksamhet naggas i kanten. Exempel på större tidstjuvar är;

- De internationella arméspelen.
- Segerparaden den 9 maj.
- Verksamhet i skarven mellan de två utbildningshalvåren.

De internationella arméspelen som genomfördes för första gången 2015 organiseras av det ryska försvarsministeriet och omfattar ett stort antal grenar som efterhand blivit allt fler.¹⁷⁰ 2021 tävlades i 34 grenar där dessa återspeglar verksamheten inom en försvarsgren, ett vapenslag eller funktion. Exempel på grenar är stridsvagnsfemkamp, fallskärmspluton, artillerieldens mästare, säkert samband m fl.¹⁷¹ Omfattningen av spelen, som genomförs under senare delen av augusti, har sedan starten också ökat i omfattning och, förutom antalet grenar, även vad gäller antalet deltagande nationer och var de olika grenarna genomförs. 2021 deltog t ex 227 lag som representerade 42 länder, dock inga västliga, och vissa av grenarna genomfördes utanför Ryssland, bl a i Belarus, Iran och Kina.¹⁷² 2023 kommer de internationella arméspelen inte att genomföras vilket bedöms vara en följd av angreppet på Ukraina.¹⁷³

Uttagningen till arméspelen 2022 inleddes i december 2021 och pågick t o m april 2022.¹⁷⁴ I uttagningarna uppges mer än 500 000 man, cirka 50 procent av de väpnade styrkorna!, delta vilka slutligen skulle bilda 36 ryska lag.

Arméspelen är en prestigefylld tävling. Att nå framgång i uttagningarna respektive att skicka ett lag från det egna förbandet för att delta i tävlingarna i augusti torde sannolikt inverka positivt på förbandschefens m fl karriär. Därför är det sannolikt att uttagningarna ges ett stort fokus och att utbildningen i övrigt påverkas negativt. Icke minst då en betydande del av de väpnade styrkorna under längre eller kortare tid är engagerade i uttagningarna till arméspelen.

Möjligen är uttagningarna till arméspelen respektive deltagandet i tävlingarna i augusti för den enskilde deltagaren förmågehöjande, men knappast för de väpnade styrkorna i dess helhet,

Röda torget har varit skådeplats för parader under mer än ett sekel. Från 1918 genomfördes parader 1 maj och 7 november, årsdagen av oktoberrevolutionen.¹⁷⁵ Den första segerparaden den 9 maj genomfördes 1965 m a a tjuugoårsdagen av segern över Nazityskland varefter nästkommande segerparader genomfördes 1985 och 1990.¹⁷⁶ Sedan 1995 genomförs årligen segerparaden 9 maj, dock ej 2020 då paraden senarelades till 24 juni p g a pandemin.¹⁷⁷

Segerparaden genomförs inte enbart i Moskva utan även på ett flertal orter runt om i Ryssland och tar även en icke obetydlig del av de väpnade styrkorna i anspråk.

I paraderna 2021, som genomfördes 72 städer, deltog mer än 47 000 man, 1 600 fordon och 200 luftfarkoster.¹⁷⁸ Detta ska jämföras med paraderna 2020, i vilka deltog mer än 64 000 man, 1 850 fordon och 511 luftfarkoster.¹⁷⁹ Förutom att paraderna 2020 senarelades p g a pandemin så minskade även omfattningen av den i betydande grad då det ursprungligen planerades för ett deltagande av 116 000 man i hela Ryssland.¹⁸⁰ Genomförandet av paraderna föregås också av omfattande förberedelser och förövningar vilka 2020 inleddes redan i februari och 2021 i mars.¹⁸¹ Paraden 2023 i Moskva blev jämfört med tidigare betydligt blygsammare, endast 8 000 deltagare och ett begränsat antal fordon.¹⁸² Dessutom genomfördes ej parader i minst ett tjugotal ryska regioner.¹⁸³

Sammantaget innebär förberedelser för och genomförandet av paraderna den 9 maj att en icke obetydlig del av de väpnade styrkorna bedriver en verksamhet som inte är förmågehöjande. De förband, eller delar

därav, torde under cirka två månaders tid endast i begränsad omfattning bedriva någon kvalificerad övningsverksamhet. För de förband där endast delar av förbandet deltar i förberedelser för och genomförandet av paraderna 9 maj torde frånvaron av delar av förbandet även kunna ha en negativ påverkan på förbandsutbildningen.

I anslutning till skarven mellan de två utbildningshalvåren genomförs normalt ett antal regelbundet återkommande aktiviteter:

- Översyn, vård och iordningställande av fordonsparken, fartyg m m inför förestående sommar- resp. vinterutbildningshalvår.¹⁸⁴
- Samlingar, utbildningsfältövningar och dylikt med förbandschefer på olika nivåer och/eller personalkategorier i syfte att visa på ny utbildningsmetodik eller stridsteknik.¹⁸⁵
- Iordningställande av övnings- och skjutfält.¹⁸⁶

Ovanstående verksamheter innebär begränsningar i utbildnings- och övningsverksamheten under en viss tid och bidrar inte omedelbart till en ökad förmåga. Däremot kan nämnda verksamheter skapa förutsättningar för detta under kommande utbildningshalvår.

Utöver de tidstjuvar som nämnts förekommer även andra dylika, men som kan bedömas ha en mindre inverkan på förmågeutvecklingen. Bland dessa kan nämnas de olika försvarsgrenarna och vapenslagens högtidsdagar där i samband med dessa någon utbildnings- och övningsverksamhet knappast lär bedrivas. Ytterligare ett exempel är Geografitjeskie diktant som är en form av tävling där man skriftligen ska besvara ett antal frågor rörande Rysslands geografi.¹⁸⁷ Tävligen genomförs årligen sedan 2015 i syfte att sprida geografiska kunskaper och öka intresset för geografi.¹⁸⁸ 2021 genomfördes tävlingen även inom de väpnade styrkorna

och bara inom Västra militärområdet var antalet deltagare 40 000.¹⁸⁹ Motsvarande är också Diktant Pobedy som avser Rysslands historia och genomfördes i april 2023 med 55 000 deltagare i de väpnade styrkorna.¹⁹⁰

Sammantaget finns det ett antal tidstjuvar som naggar den tid som kan avdelas för utbildnings- och övningsverksamhet i kanten och som inte är förmågeskapande. De innebär också att av det ryska utbildningsårets 12 månader torde, grovt uppskattat, cirka en månad ätas upp av tidstjuvar. För de förband som i huvudsak bemannas av kontraktsanställda torde detta vara av mindre betydelse, men det kan diskuteras hur detta påverkar de värnpliktigas förmåga såväl i befattning som i förband.

Avslutande reflexioner

Som synes har de ryska väpnade styrkorna utmärkts av ett antal faktorer som inte varit förmågehöjande. Granskas några av dem som organisationsutveckling, förbandsomsättning, mobiliseringspotential och bataljonsstridsgrupper, verkar det vara frågan om medvetna val och utgående från den ryska synen rörande de slag av konflikter man sett framför sig. D v s väpnade konflikter, lokala och/eller regionala krig, men icke i första hand ett storskaligt krig, se nedanstående bild. Konflikter där bataljonsstridsgrupper synes ha setts som väl lämpade. Och även om USA och Nato setts som huvudmotståndare har de konventionella stridskrafterna inte haft en väpnad konflikt med dessa kontrahenter som fokus. En konflikt som torde ha setts som mindre sannolik m h t den ömsesidiga kärnvapenavskräckningen och konfliktens implikationer i form av eskalation.

Att det varit fråga om ett medvetet val bedöms bero på erfarenheterna av de konflikter som uppstod under Sovjetunionens sista år och som ännu består, Tjetjenienkriget,

Georgienkriget 2008, annekteringen av Krim 2014 och konflikten i östra Ukraina 2014–2022. Uppenbarligen förväntade man sig också att angreppet på Ukraina skulle bli av samma slag vilket inte blev fallet, se citatet inledningsvis ur en rysk artikel. Något som innebar att de ryska väpnade styrkorna inte höll måttet.

De valda lösningarna har också inneburit ett system som tillgodoser både insatsberedskap och långsiktig beredskap. Bibehållandet av värnplikten säkerställer den långsiktiga beredskapen i form av en mobiliseringsreserv samtidigt som konceptet med bataljonsstridsgrupper säkerställt den omedelbara insatsberedskapen. D v s man har både kunnat äta kakan och bibehålla den, och sannolikheten för att Ryssland inte skulle bibehålla den allmänna värnplikten bedöms inför framtiden som låg. Detta främst av ekonomiska skäl och att den långsiktiga beredskapen säkerställs.

De faktorer som nämnts ovan överlagras också av ett sovjetiskt arvegods i form av synen på ledarskap och korrupktion. Något som inte enbart kännetecknar de väpnade styrkorna utan även det ryska samhället i övrigt och att komma till rätta med detta kräver en generellt ändrad människosyn och att Ryssland utvecklas mot att vara en rättsstat vilket f n ter sig mindre sannolikt.

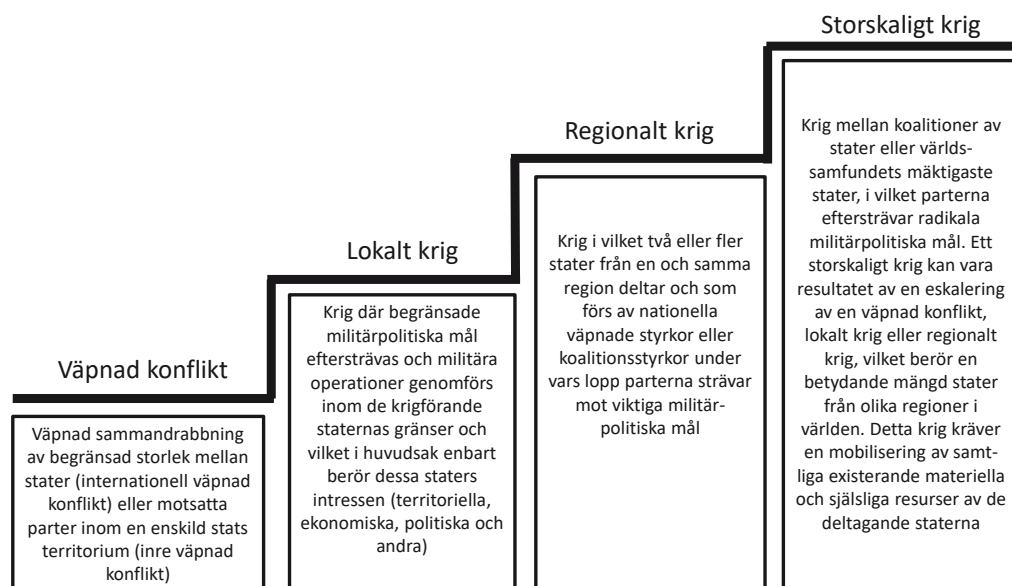
Även förekomsten av tidstjuvar i olika former torde vara ett medvetet val inte minst p g a det propagandistiska värde vissa av dem har som segerparaden den 9 maj och de internationella arméspelen.

Om de faktorer som har en negativ inverkan på förmågeutvecklingen kommer att bestå kan diskuteras. Ett undanröjande av dem eller genomgripande reform torde kräva initiativ eller godkännande från den politiska ledningen i likhet med 2008 samt också ett byte på posten som försvarsminister och generalstabschef. Vad som också spelar in är synen på framtida konflikter där Natos

utvidgning, vilken motiverar den aviserade styrkeuppbyggnaden 2023–2026, och erfarenheterna av angreppet på Ukraina kan utöva inflytande. Dock kan inte uteslutas att det fortsatt blir ”business as usual” mot bakgrund av den omfattande kritik som riktades mot reformen 2008 vilken man inte vill ha en repris av och konservatismen liksom förändringsobenägenheten i de väpnade styrkorna. Vad framtiden bär i sitt sköte kan

idag inte utläsas, men debatten post Ukraina liksom hur de ryska väpnade styrkorna då utvecklas kommer att bli utomordentligt intressant att följa. Och förhoppningsvis utan att förledas av den officiella bilden vilket synes ha varit fallet före februari 2022.

Författaren är överstelöjtnant och tidigare chef för Armén Underrättelseskola.

Definitioner av väpnad konflikt och olika slag av krig.¹⁹¹

Noter

1. Risen, James och Klippenstein, Ken: "The CIA thought Putin would quickly conquer Ukraine. Why did they get it so wrong?", *The Intercept*, 2022-10-05, <https://theintercept.com/2022/10/05/russia-ukraine-putin-cia/>.
2. MacFarquhar, Neil: "Prigozhin May Be Gone, but Not the Failings He Ranted About", *The New York Times*, 2023-06-29, <https://www.nytimes.com/2023/06/29/world/europe/prigozhin-shoigu-gerasimov-surovikin-russia-military.html>.
3. https://nvo.ng.ru/realty/2022-01-13/3_1172_aviation.html.
4. <https://litogi2021.mil.ru/zadachi/index.html>.
5. <https://iz.ru/1493625/aleksei-ramm-roman-kretcul/so-svoim-ustavom-rossiiskaia-armiia-polu-chit-novye-printcity-vedeniia-boev>.
6. Ellyatt, Holly: "Russia's chaotic and confusing invasion of Ukraine is baffling military analysts", *CNBC*, 2022-03-04, <https://www.cnn.com/2022/03/04/russias-invasion-of-ukraine-is-baffling-military-analysts.html>, Copp, Tara och Tucker, Patrick: "Five Reasons Why Russian Forces Are Struggling in Ukraine", *Defense One*, 2022-03-01, <https://www.defenseone.com/threats/2022/03/five-reasons-why-russia-struggling-ukraine/362636/>, ECFR: "Lessons For The West: Russia's Military Failures In Ukraine – Analysis", *Eurasia Review*, 2022-09-07, <https://www.eurasiareview.com/07092022-lessons-for-the-west-russias-military-failures-in-ukraine-analysis/>.
7. <https://www.occrp.org/rul/homel/37-ccbblog/ccbblog/16181-2022-04-07-16-58-46>.
8. "Joseph Stalin 1879–1953. Soviet dictator" i Ratcliffe, Susan: *Oxford Essential Quotations*, 4. uppl, Oxford University Press, 2016, <https://www.oxfordreference.com/display/10.1093/acref/9780191826719.001.0001/q-oro-ed4-00010383jsessionid=0F0825B7ABB10353392AC309E6171A1B>.
9. <https://www.prizyvnik.info/news/v-omske-sud-prigovoril-oficera-k-shtrafu-v-100-tysjach-rublej-za-izbienie-podchinennogo-r3122/>.
10. <https://www.prizyvnik.info/news/v-stavropol-skom-krae-komandir-otdelenija-zhestoko-izbil-soldata-r3036/>, Vavra, Shannon: "Video of Russian Soldier Brutally Beaten by Army Boss Spurs Probe", *Daily Beast*, 2023-04-10, <https://www.thedailybeast.com/video-of-russian-soldier-brutally-beaten-by-commander-in-kherson-ukraine-spurs-probe>.
11. <https://www.prizyvnik.info/news/v-cheljabinskoj-oblasti-sud-oshtrafoval-komandira-chastizastavljavshbego-srochnikov-rabotat-na-svoej-dache-r3135/>.
12. <https://www.prizyvnik.info/news/page/15/>.
13. <https://www.kommersant.ru/doc/3731077>.
14. Litvienko, Viktor I och Tsechanovijt, Denis B: *Batajonnaja (Rotnaja) taktitjeskaja gruppa v ochovnych vidach boja*, Knorus, Moskva 2022, s 53.
15. <https://topwar.ru/206410-predsedatel-sk-nazval-chislo-osuzhdennyh-za-korrupciju-chinovnikov-nachinaja-s-2011-goda.html>.
16. Cranny-Evans, Sam och Ivshina, Olga: "Corruption in the Russian Armed Forces", *RUSI*, 2022-05-12, <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/corruption-russian-armed-forces>.
17. <https://www.gazeta.ru/army/news/2022/10/02/18702295.shtml>.
18. <https://www.occrp.org/rul/homel/37-ccbblog/ccbblog/16181-2022-04-07-16-58-46>.
19. <https://www.prizyvnik.info/news/vo-vladimire-zaderzhan-vrach-kotoryj-pomogal-prizyvnikam-poluchit-osvobozhdenie-ot-armii-r3111/>.
20. <https://svpressa.ru/war21/article/353123/>.
21. <https://www.kommersant.ru/doc/5954243>.
22. <https://www.rbc.ru/politics/15/11/2022/6373390b9a7947c0bc0cc427>.
23. <https://www.bbc.com/russian/features-65812907>.
24. <https://topwar.ru/206410-predsedatel-sk-nazval-chislo-osuzhdennyh-za-korrupciju-chinovnikov-nachinaja-s-2011-goda.html>.
25. <https://versia.ru/pochemu-borba-s-armejskimi-vorami-ne-dala-rezultata>.
26. <https://www.bbc.com/russian/features-63177093>, <https://histories.media/interviews/2022/08/24/podnimalas-tekhnika-kotoraya-uzhe-kolesami-vrosla-v-zemlyu-ye-i-to-vidernulil>.
27. <https://ria.ru/20081218/157554452.html>.
28. Boltenkov, Dmitrij; Gajdaj, Aleksej; Karnauhov, Anton; Lavrov, Anton och Tselujko, Vjatjeslav: *Novaja Armija Rossija*, Moskva 2010, s II-36.

29. <https://www.kommersant.ru/doc/4837260?query=%D1%88%Do%BE%Do%B9%Do%B3%D1%83>.
30. Armejskij Sbornik, nr 1 2022, https://vpk.name/news/603965_ministr_oborony_provel_selektornoe_soveshanie_s_rukovodyashim_sostavom_vooruzhennyh_sil.html.
31. <http://www.kremlin.ru/events/president/news/70159>, https://t.me/mod_russia/23498.
32. Voennii Komissariaty, 3, 2023, <https://voenkom.ric.mil.ru/upload/site188/hs7CpKizFS.pdf>.
33. <https://iz.ru/1538203/roman-kretcul-aleksei-ramm/poliarnyi-okrug-v-sostave-severnogo-flota-sozdadut-obshchevoiskovuiu-armiu>.
34. <https://tass.ru/armiya-i-opk/10138607>, <https://tass.ru/armiya-i-opk/3169104>.
35. <http://opk.com.ua/>.
36. <https://ru.wikipedia.org/>.
37. MD: Mekaniserad division, GMD: Gardes mekaniserad division, GPD: Gardes pansardivision.
38. https://www.gazeta.ru/social/news/2013/05/04/n_2890657.shtml.
39. Ibid.
40. <https://ru.wikipedia.org/>, <https://amalantra.ru/1-tankovaya-armiya-rossii/>.
41. https://t.me/bmpd_cast/10512.
42. <https://bmpd.livejournal.com/4487210.html?>
43. Ibid.
44. <https://amalantra.ru/1-tankovaya-armiya-rossii/>.
45. <https://ru.wikipedia.org/>, <https://amalantra.ru/1-tankovaya-armiya-rossii/>.
46. <https://ru.wikipedia.org/>.
47. <https://eurasia.expert/rossiya-razvorachivaet-novuyu-motostrelkovuyu-diviziyu-v-kaliningrade/>.
48. <https://www.gfsis.org/russian-monitor/view/2713>.
49. GAK: Gardesarmekår.
50. <https://zn-smol.ru/?module=articles&action=view&id=3541>.
51. <https://bmpd.livejournal.com/3671150.html>.
52. Ibid.
53. <https://www.interfax.ru/russia/506841>.
54. <https://atlantknife.ru/vysluga-i-pensiya/komandir-3-motostrelkovoj-divizii.html>, <https://leminalso.livejournal.com/12486.html>.
55. <https://iz.ru/1156655/roman-kretcul-aleksei-ramm/teper-20-ia-legendarnoe-gvardeiskoe-soedinenie-vernetsia-v-stroi>, <https://altyn73.livejournal.com/1465708.html>.
56. <https://vpk-news.ru/news/65380>, <https://tvzvezda.ru/news/2022112128-nYCVy.html>.
57. <https://iz.ru/1156655/roman-kretcul-aleksei-ramm/teper-20-ia-legendarnoe-gvardeiskoe-soedinenie-vernetsia-v-stroi>.
58. <https://bmpd.livejournal.com/4397259.html>, <https://altyn73.livejournal.com/1469865.html>.
59. <https://structure.mil.ru/structure/forces/ground/news/more.htm?id=12105840@egNews>, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12105840@egNews.
60. <https://opk.com.ua/42>.
61. <https://ru.krymr.com/al/chechenskaya-42-gvardeyskaya-diviziya-krym/31579126.html>.
62. <https://opk.com.ua/>, <https://bmpd.livejournal.com/3096198.html>.
63. <https://vpk-news.ru/news/65380>, <https://tvzvezda.ru/news/2022112128-nYCVy.html>.
64. <https://iz.ru/705714/nikolai-surkov-aleksei-ramm-evgenii-andreev/severnyi-kavkaz-ukrepili-diviziami>.
65. <https://altyn73.livejournal.com/1373606.html>.
66. <https://informnapalm.org/39397-150-ya-diviziya-xxi-veka-vs-rf-mify-i-realnost/>.
67. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12271413@egNews.
68. <https://informnapalm.org/39397-150-ya-diviziya-xxi-veka-vs-rf-mify-i-realnost/>.
69. <https://structure.mil.ru/structure/forces/ground/news/more.htm?id=12139033@egNews>.
70. <https://altyn73.livejournal.com/1000758.html>.
71. <https://vg-news.ru/n/125036>.
72. <https://vk.com/@brigada22316-228-msp-vch-91060-vch-22316>.
73. <https://bmpd.livejournal.com/2305510.html>, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12139033@egNews.
74. <https://bmpd.livejournal.com/3566359.html>, <https://bmpd.livejournal.com/3566359.html>.
75. Ibid.
76. <http://opk.com.ua/>.
77. <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001201703290001>.
78. Golts, Aleksandr: "The Kremlin's New Divisions May Actually Reduce Russia's Military Readiness", *The National Interest*, 2016-05-22, <https://nationalinterest.org/blog/the-buzz/the-kremlins-new-divisions-may-actually-reduce-russias-16297>, <https://openmedia.io/news/0-chyom-umolchal-i-v-chyom-oshibsya-shojgu-otchitaushis-o-dostizheniyax-v-armii/>.
79. <https://rossaprimavera.ru/news/2ae87497>.
80. Luzin, Pavel: "The finite army", *Riddle*, 2022-08-19, <https://ridl.io/the-finite-army/>.

81. <https://www.pnp.ru/politics/shoygu-chislo-kontraktnikov-v-rossiyskoy-armii-za-shest-let-vyroslo-vdvoe.html>.
82. http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_24400/995732e44838ee1c2f32f81eb9a91c8e2ca2cf8a/.
83. <https://iz.ru/1302734/2022-03-09/v-minoborony-podtverdili-uchastie-neskolkih-srochnikov-v-spetcoperacii-na-ukraine> .
84. <https://www.interfax-russia.ru/main/poryadka-600-srochnikov-iz-zvo-byli-privlecheny-k-specoperacii-na-ukraine-oni-uzbe-vozvrashcheny>.
85. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12475138@egNews.
86. <https://rg.ru/2020/03/25/shoygu-chislo-kontraktnikov-previousilo-400-tysyach-chelovek.html>.
87. <https://v1.ru/text/world/2023/01/17/71981393/>, https://www.rbc.ru/politics/21/12/2022/63a300b09a79470af11ca410?from=from_main_7.
88. https://www.rbc.ru/politics/21/12/2022/63a300b09a79470af11ca410?from=from_main_7, <https://ura.news/articles/1036286412>.
89. <https://www.interfax.ru/russia/811666>.
90. <https://topwar.ru/223062-zampred-soubeza-rfnazval-chislennost-prinjatyh-na-kontraktnuju-sluzhbu-v-vs-rf-v-2023-godu-novobrancev.html>.
91. https://contract.mil.ru/enlistment_contract/info10_steps.htm.
92. <https://tvzvezda.ru/news/202378747-aEinJ.html>, <https://zvezda-weekly.ru/news/20237201217-FyHQk.html>.
93. <https://news.ru/society/400-tysyach-pod-ruzhnyo-mozhno-li-izbezhat-mobilizacii-za-schet-dobrovolcev/>.
94. <https://ngs.ru/text/world/2023/04/01/72183470/>.
95. <https://versia.ru/ili-kratkij-obzor-armejskix-vakansij>.
96. <https://rg.ru/2021/03/17/chto-zhdet-v-kazarmah-molodyh-liudej-v-usloviyah-utrogo-goda-pandemii.html>.
97. <https://www.mchs.gov.ru/deyatelnost/press-centr/novosti/4288344>.
98. <https://versia.ru/ili-kratkij-obzor-armejskix-vakansij>.
99. <http://www.kremlin.ru/events/president/news/70159>.
100. <http://www.kremlin.ru/acts/news/71928>.
101. <https://www.rbc.ru/politics/21/07/2023/64ba298a9a7947b483ae595e>, <https://www.golos-ameriki.com/athe-law-on-raising/7211649.html>.
102. <https://militaryarms.ru/sluzhba-v-armii/soldaty-srochniki/>.
103. <https://voinskaya-chast.ru/novosti/kurs-mologo-bojca-kmb-cel-sut-osnovy-i-sroki.html>.
104. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12446871@egNews.
105. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12446904@egNews, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12446871@egNews.
106. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12396818@egNews, <https://stat.mil.ru/et/news/more.htm?id=12439992@egNews>.
107. <https://prizivniku.com/prizyv/voennaya-sluzhba-prizyvu>.
108. <https://mil.ru/milps/news/more.htm?id=12293941@egNews>, <https://rg.ru/2021/07/20/reg-sibfo/vdv-popolnili-bolee-6-tysyach-novobrancev.html>, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12318731@egNews.
109. <https://russian.rt.com/russia/article/608509-prizyv-armiya-kontraktniki>.
110. <http://bars2021.tilda.ws/>.
111. <http://kardymovo.ru/news/mobilizacionnyj-lyudskoj-rezerv/>.
112. <http://krasnokamensk-yunarmiya1.duch.edusite.ru/p11aa1.html>, <http://contract-army.ru/info/chislennost-armii-rossii/>, <https://rus.team/events/podpisan-ukaz-o-sozdanii-vooruzhennykh-sil-rossii>.
113. <https://www.pnp.ru/social/uvelichivat-kolichestvo-rezervistov-v-rossii-poka-ne-planiruyut.html>.
114. <https://tass.ru/obschestvo/18272411>.
115. <https://ria.ru/20111117/490941556.html>.
116. <http://www.rg.ru/2013/01/11/reserv-dok.html>.
117. <http://army-news.ru/2013/08/dlya-kadrovyx-rezervistov-propishut-poryadok-sborov/>, <http://vg-news.ru/news/20130750881.html>, <http://жизнькакаци.рф/%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/1279>, <http://news.mail.ru/politics/12334958/>, <http://www.rg.ru/2013/10/29/rezerv-site.html>.
118. <https://lenta.ru/news/2015/09/08/mobrezerv/>.
119. <http://www.rg.ru/2013/10/29/rezerv-site.html>.

120. <http://twower.livejournal.com/1454849.html>, <http://www.nachfin.info/index.php/novosti/kategorii-novostej/reforma-v-armii/1620-minoborony-otlozhilo-sozdanie-mobrezerva>.
121. <https://base.garant.ru/71135680/>.
122. <https://zvezdaweekly.ru/news/202196111-Lm-RRi.html>.
123. <https://iz.ru/706732/bogdan-stepovoi-aleksei-ramm-evgenii-andreev/v-rezerv-po-kontraktu>.
124. https://vpk.name/news/552260_v_primore-rezervnyi_sostav_voenno-sluzhashih_vvo_obuchat_primeneriyu_novoi_voennoi_tehniki.html, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12390769@egNews.
125. <https://www.pnp.ru/social/welichivat-kolichestvo-rezervistov-v-rossii-poka-ne-planiruyut.html>.
126. <https://zvezdaweekly.ru/news/202196111-Lm-RRi.html>.
127. <https://novayagazeta.eu/articles/2023/03/26/gubernatorskie-armii>.
128. Barabanov, Michail: *Novaja Armija Rossii*, Tsentr analiza strategij i tehnologij, Moskva 2010, s 34, <http://army-news.ru/2013/07/sistema-upravleniya-armiej-razbalansirovana-polnostyu/>, <http://www.milkavkaz.net/2015/12/vooruzhjonnye-sily-rossii.html>, <https://iz.ru/706732/bogdan-stepovoi-aleksei-ramm-evgenii-andreev/v-rezerv-po-kontraktu>.
129. <https://topwar.ru/203720-bolee-dvuh-tysjach-rossijskih-t-64-pochemu-oni-do-sih-por-ne-na-ukraine.html>.
130. <https://cripo.com.ua/vojna-s-rf/mobylyzatsyya-metalloloma-kak-rossyya-kompensyruet-ogromnye-potery-v-tankah-nezhyznesposobnymy-mashynamy/>.
131. "Quick guide to identifying the Russian tanks Part 1: Updated Dec. 2022", *Vantage Point North*, 2022-11-30, <http://blog.vantagepoint-north.net/2022/11/quick-guide-to-identifying-russian.html>.
132. https://twitter.com/partizan_oleg/status/1625344309565468674/photo/1.
133. https://dzen.ru/a/Y_KTmoj72k8zaMgy.
134. <https://ru.krym.com/a/news-rossiya-otpravila-na-voynu-v-ukraine-staryye-sovetskiye-tanki-t-55/32329380.html>, <https://topwar.ru/213173-takie-raznye-tanki-t-62-na-chem-sejchas-vojujut-nashi-v-speoperacii.html>.
135. <https://lrg.ru/documents/2023/05/12/fz333.html>.
136. <http://www.ntv.ru/movosti/1219358/>.
137. <https://tass.ru/obschestvo/17778113>, <https://www.interfax.ru/russia/880106>.
138. <https://www.interfax.ru/russia/878023>.
139. <https://dzen.ru/a/Y5hCbQ4SY2RfsEBc>.
140. <https://sputnik.by/20220209/bolee-40-let-nazad-v-belarusi-proshli-samye-masshtabnye-vistorii-ucheniya-1060220823.html>.
141. <http://kremlin.ru/events/president/news/16492>, <https://structure.mil.ru/mission/practice/all/vostok-2018.htm>.
142. Vienna Document 2011. *On Confidence- and Security-Building Measures*, OSCE, 2011-11-30, <https://www.osce.org/files/f/documents/a/4/86597.pdf>.
143. Sutyagin, Igor: "Zapad-2017: Why Do the Numbers Matter?", *RUSI*, 2017-09-12, <https://rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/zapad-2017-why-do-numbers-matter>.
144. Carlson, Brian: "Vostok-2018: Another Sign of Strengthening Russia-China Ties", *Stiftung Wissenschaft und Politik*, 2018-11-01, <https://www.swp-berlin.org/en/publication/vostok-2018-another-sign-of-strengthening-russia-china-ties>.
145. <https://tvzvezda.ru/news/2020101102-qeZrK.html>.
146. "«Vostok-2010» Strategic-and-Staff Exercise", *MoD Mission*, <https://eng.mil.ru/en/mission/practice/more.htm?id=10336749@cmsArticle>, <http://hodar.ru/post/39617/>.
147. Wasiura, Michael: "Moscow's Early Missteps Have Left The Russian Army Weakened, For Now", *Newsweek*, 2023-09-03, <https://www.newsweek.com/moscows-early-missteps-have-left-russian-army-weakened-now-1786502>.
148. https://elibrary.ru/download/elibrary_42610444_59406564.pdf.
149. Aleksandrovitj Fedortjenko, Aleksandr; Valdimirovitj Djukov, Aleksandr och Vladimirovitj Dasjtjenko, Sergej: "Sostav i Naznatjenie Batalonnoj Taktitjeskoj Gruppy" i Spetsialnaja Technika i Technologii Transporta, St Petersburg 2020.
150. Ibid.
151. <http://archive.redstar.ru/index.php/2011-06-30-23-44-03/redstar-today/item/36142-afganskij-opyt-ostajotsya-vostrebovannym>.
152. Sjunkov, Viktor: *Armija Sovremennaja Rossii*, Chavrest, Minsk 2012, s 4.

153. <https://profile.ru/news/protection/army/168-rossijskikh-batalonno-takticheskikh-grupp-mogut-vyjti-v-boj-za-chas-907406/>.
154. <https://opk.com.ua/>.
155. <https://www.facebook.com/dmitry.tymchuk/posts/588209394641053>, <https://www.ostro.org/lugansk/society/news/461410/>.
156. Op cit, Litvienko, Viktor I och Tsechanovij, Denis B, se not 14, s 11-12.
157. <https://tass.ru/armiya-i-opk/3620165>.
158. <https://vot-tak.tv/novosti/12-04-2021-vtorzhenie-v-ukrainu/>, <https://www.vedomosti.ru/politics/articles/2019/03/11/796128-suhoputnie-voiska-nedostatkami>, <https://regnum.ru/news/3341555.html>.
159. Ibid, s 10.
160. https://mvo.ng.ru/realty/2021-04-22/3_1138-paratrooper.html.
161. GLLD: Gardesluftburen division, LBB: Luftburen brigad, <https://iz.ru/1273928/anton-lavrov-bogdan-stepovoi-aleksei-ramml/vse-mi-mirotvortcami-kakie-sily-perebrosheny-v-kazakhstan>.
162. https://odkb-csto.org/news/news_odkb/zayavlenie-predsdatelya-soveta-kollektivnoy-bezopasnosti-odkb-premer-ministra-respubliki-armeniya-n/#loaded.
163. Makarov, Aleksandr P; Mojseenko, N P och Litvijenko, Viktor I: *Taktika: Bataljon, Rota, Vzvod, Otdelenie*, Knorus, Moskva 2022, s 272, Op cit, Litvienko, Viktor I och Tsechanovij, Denis B, se not 14, s 272.
164. Op cit, Litvienko, Viktor I och Tsechanovij, Denis B, se not 14, s 100.
165. Batjusjkin, Sergej A: *Obsjaja Taktika, Batajon, Rota*, Knorus, Moskva 2017, s 63.
166. Fiore, Nicolas J: *Defeating the Russian Battalion Tactical Group*, <https://www.benning.army.mil/armor/armor/content/issues/2017/spring/2Fiore17.pdf>.
167. Op cit, Litvienko, Viktor I och Tsechanovij, Denis B, se not 14, s 18-33.
168. Torgovanov, Ju V: *Obsjtjaja taktikalAllmän taktik*, SFU, Krasnojarsk 2013, s 126-136.
169. Mappes, Grace; Williams, Madison; Klepanchuk, Yekaterina; Howard, Angela; Hird, Karolina och Kagan, Frederick W: "Russian Offensive Campaign Assessment", ISW, 2022-11-29, <https://www.understandingwar.org/backgroundunder/russian-offensive-campaign-assessment-november-29>.
170. <https://ru.wikipedia.org/>.
171. <https://armygames2021.mil.ru/>.
172. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12382325@egNews, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12382341@egNews, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12382372@egNews, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12382287@egNews.
173. <https://www.kommersant.ru/doc/5939998>.
174. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12401098@egNews, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12400032@egNews.
175. <https://ru.wikipedia.org/>.
176. Ibid.
177. Ibid, <https://rg.ru/2021/03/25/voennye-parady-v-chest-76-letii-a-velikoj-pobedy-projdut-v-28-gorodah-rf.html>.
178. <https://rg.ru/2021/03/25/voennye-parady-v-chest-76-letii-a-velikoj-pobedy-projdut-v-28-gorodah-rf.html>.
179. <http://redstar.ru/zadachi-budut-vypolneny-kachestvenno-i-v-srok/>.
180. <http://redstar.ru/pod-znamenem-velikoj-pobedy/>.
181. <http://redstar.ru/do-dnya-pobedy-ostayotsya-54-dnya/>, <http://redstar.ru/idyot-podgotovka-k-paradu-pobedy/>.
182. <https://www.bbc.com/russian/features-65535944>.
183. <https://www.riatomsk.ru/article/20230509/kak-prazdnuesya-9-maya-2023-v-rossii/>.
184. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12152955@egNews, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12393576@egNews, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12318010@egNews.
185. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12329817@egNews.
186. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=11468213@egNews, https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12392243@egNews.
187. <https://dictant.rgo.ru/>.
188. <https://dictant.rgo.ru/page/o-diktante>.
189. https://function.mil.ru/news_page/country/more.htm?id=12393786@egNews.
190. <https://tvzvezda.ru/news/20234271623-NA-1jy.html>.
191. Särskild rapport: Ryska federationens militär-doktrin 2014, Försvarsmakten, Försvarsavdelningen Moskva, s 1-2.